

**AKCIONARSKO DRUŠTVO
SAVA OSIGURANJE PODGORICA**

**FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
31. DECEMBRA 2023. GODINE I
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**

SADRŽAJ:

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	3
BILANS USPJEHA	3
BILANS STANJA	4
IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU	5
BILANS NOVČANIH TOKOVA	6
NAPOMENE	7

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Sava osiguranje AD, Podgorica

Izveštaj o reviziji finansijskih izvještaja

Mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja Akcionarskog društva Sava osiguranje, Podgorica (u daljem tekstu: „Društvo”), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembar 2023. godine, bilans uspjeha, izvještaj o promjenama na kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja se završila na taj dan, i napomene uz finansijske izvještaje koje uključuju sumarni pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji istinito i objektivno prikazuju finansijsko stanje Društva na dan 31. decembar 2023. godine, rezultate njegovog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završila na taj dan u skladu sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori. Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima su detaljnije opisane u odjeljku izvještaja koji je naslovljen Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja. Mi smo nezavisni u odnosu na Društvo u skladu sa Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe (IESBA Kodeks) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih izvještaja za tekući period. Ova pitanja su razmatrana u kontekstu revizije finansijskih izvještaja u cjelini i u formiranju našeg mišljenja o njima, i mi nismo iznijeli izdvojeno mišljenje o ovim pitanjima.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)**Akcionarima Sava osiguranje AD, Podgorica (nastavak)****Ključna revizijska pitanja (nastavak)**

Ključno revizijsko pitanje	Odgovarajuća revizorska procedura
Procjenjivanje tehničkih rezervi	
Tehničke rezerve na dan 31. decembar 2023. godine. iznose EUR 22.416.349 (31. decembar 2022: EUR 20.728.125) i predstavljaju značajan dio ukupnih obaveza Društva. Vrednovanje tehničkih rezervi uključuje procjene u vezi sa neizvjesnošću ishoda, uglavnom u vezi sa ukupnim iznosom potrebnim za podmirenje obaveza, uključujući bilo kakve garancije osiguraniku. Društvo koristi aktuarske modele kao podršku izračuna tehničkih rezervi. Određivanje pretpostavki koje se koriste u izračunu tehničkih rezervi uključuje značajnu procjenu Rukovodstva i procjenu o neizvjesnim budućim ishodima. Različite ekonomske i neekonomske pretpostavke, kao što su stope inflacije ili trendovi vezani za sudske sporove, se koriste za procjene ovih tehničkih rezervi. Zbog značajnosti tehničkih rezervi, te njihove inherentne neizvjesnosti procjene, ovo područje smatramo ključnim revizijskim pitanjem.	Stekli smo razumijevanje dizajna internih kontrola nad aktuarskim procesom koji uključuje izračun rezervacija za štete, proces korišćenja ekonomskih i aktuarskih pretpostavki, kao i proces izvođenja novčanih tokova. Takođe smo razmotrili pristup i metodologiju koju Društvo koristi za aktuarske analize koje uključuju poređenje procjena i stvarnih pokazatelja iz prethodnih perioda. Naša procjena je, po potrebi, uključila evaluaciju specifičnih ekonomskih i aktuarskih pretpostavki i razmatranje procjena Rukovodstva vezano za korištene pretpostavke, koje mogu varirati u zavisnosti od proizvoda i/ili karakteristika proizvoda, i takođe usklađenost modela sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori. Posebno smo naše procedure usmjerili na modele koje smo smatrali materijalnim i kompleksnim i/ili zahtijevaju značajne procjene u vezi sa korištenim pretpostavkama, naročito dugoročnog dijela za poslove neživotnih usluga. Za sprovođenje naših revizorskih procedura, koristili smo usluge ekperata - aktuara. Nadalje, izvršili smo revizijske procedure kako bi procijenili da li modeli obezbjeđuju ispravan i potpun izračun tehničkih rezervi, uključujući i preračun rezultata ovog modela na odabranom uzorku. Naše revizorske procedure takođe su uključile test konzistentnosti ulaznih podataka korištenih za izračun „Nastalih, a neprijavljenih šteta“ (IBNR), nezavisan obračun IBNR rezervi koristeći različite metode i pretpostavke, kao i nezavisan preračun rezervi „Prijavljenih, ali neizmirenih šteta“ (RBNS) za anuitete. Ocijenili smo adekvatnost objelodanjivanja uključenih u napomeni 3.15 Bruto tehničke rezerve, 3.16 Tehničke rezerve za rezervisane štete, 3.17 Rezerve za izravnanje rizik, 3.18 Rezerve za neistekle rizike i napomeni 26 Bruto tehničke rezerve uz priložene finansijske izvještaje sastavljene u skladu sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Akcionarima Sava osiguranje AD, Podgorica (nastavak)

Ostale informacije u Godišnjem izvještaju Društva

Rukovodstvo je odgovorno za ostale informacije. Osim finansijskih izvještaja i izvještaja nezavisnog revizora, Ostale informacije sadrže informacije uključene u Godišnjem izvještaju koji čine Godišnji izvještaj menadžmenta i Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja. Naše mišljenje o finansijskim izvještajima ne obuhvata ostale informacije koje sadrže Godišnji izvještaj menadžmenta i Izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja.

U vezi sa našom revizijom finansijskih izvještaja, naša je odgovornost da pročitamo ostale informacije i, u toku sprovođenja toga, razmotrimo jesu li ostale informacije značajno nekonzistentne sa finansijskim izvještajima ili našim saznanjima stečenim tokom revizije ili se drugačije ispostavi da su značajno pogrešno prikazani.

U vezi sa Godišnjim izvještajem menadžmenta i Izjavom o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja, obavili smo i procedure propisane Zakonom o računovodstvu. Procedure uključuju provjeru da li Godišnji izvještaj menadžmenta sadrži potrebna objelodanjivanja iz Člana 11. Zakona o računovodstvu kao i da li Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja sadrži informacije iz člana 14. Zakona o računovodstvu.

Na osnovu sprovedenih procedura, u mjeri u kojoj smo u mogućnosti da procijenimo, izvještavamo da:

1. su informacije u priloženom Godišnjem izvještaju Društva za 2023. godinu usklađene, u svim materijalno bitnim pokazateljima, sa priloženim finansijskim izvještajima;
2. je priložen Godišnji izvještaj Društva za 2023. godinu pripremljen u skladu sa Članom 11. Zakona o računovodstvu;
3. Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja za 2023. godinu pripremljena u skladu sa Članom 14. Zakona o računovodstvu i usklađena u svim materijalno bitnim pokazateljima, sa priloženim finansijskim izvještajima.

Dodatno, na bazi poznavanja i razumijevanja poslovanja Društva i njegovog okruženja stečenog tokom revizije finansijskih izvještaja, dužni smo da izvještavamo ukoliko smo ustanovili da postoje materijalne greške u Godišnjem izvještaju menadžmenta i Izjavi o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja. Sa tim u vezi nemamo ništa da izjavimo.

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale uslijed prevarne radnje ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Društvo ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Društva.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjeravanja u razumnoj mjeri o tome da finansijski izvještaji, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale uslijed prevarne radnje ili greške; i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjeravanja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu uslijed prevarne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Akcionarima Sava osiguranje AD, Podgorica (nastavak)

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja (nastavak)

Kao dio revizije u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih uslijed prevarne radnje ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat prevarne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale uslijed greške, zato što prevarna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima., ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole entiteta.
- Vršimo procjenu primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti entiteta da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezano objelodanjivanja u finansijskim izvještajima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da entitet prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih izvještaja, uključujući objelodanjivanja, i da li su u finansijskim izvještajima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Saopštavamo licima ovlaštenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije i značajne revizijske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije.

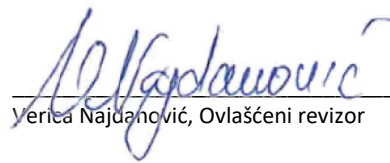
Takođe, dostavljamo licima ovlaštenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtjevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavijestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i gdje je to moguće, o povezanim mjerama zaštite.

Od pitanja koja su saopštena licima ovlaštenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja za tekući period i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u izvještaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posljedice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Rukovodeći partner za reviziju koja je rezultirala izvještajem nezavisnog revizora je Verica Najdanović.

Verica Najdanović, Ovlašćeni zastupnik

Deloitte d.o.o. Podgorica
06. mart 2023. godine

Verica Najdanović, Ovlašćeni revizor

Finansijski izvještaji

BILANS USPJEHA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

(Iznos u EUR)	Napomena	Tekuća 2023. godina	Prethodna 2022. godina
POSLOVNI PRIHODI		16.712.028	14.330.182
Prihodi od premije osiguranja i saosiguranja	5	16.103.497	13.720.997
Obračunate bruto premije osiguranja i saosiguranja		20.670.382	17.392.666
Smanjenje za udio reosiguranja u premijama osiguranja i za udjele retrocesionara u premijama osiguranja		(2.967.190)	(2.299.082)
Promjene bruto prenosnih premija (+/-)		(1.599.695)	(1.372.587)
Neto prihodi od ostalih usluga	6	608.531	609.185
POSLOVNI RASHODI		(8.965.314)	(7.631.753)
Rashodi naknada šteta	7	(7.618.069)	(6.604.317)
Obračunate bruto naknade šteta sa pratećim troškovima		(10.251.724)	(7.414.200)
Umanjenje za prihode ostvarene iz bruto regresnih potraživanja		455.420	299.159
Umanjenje za udio saosiguravača, reosiguravača i retrocesionara u naknadama šteta		2.435.344	480.628
Promjene na rezervisanjima za štete		(257.109)	30.096
Promjene ostalih neto tehničkih rezervisanja	8	(157.103)	(109.803)
Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja	9	(1.190.142)	(917.633)
DOBITAK - BRUTO POSLOVNI REZULTAT		7.746.714	6.698.429
TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA	10	(5.678.977)	(4.823.202)
Troškovi sticanja osiguranja		(4.420.954)	(3.634.047)
Promjene u razgraničenim troškovima sticanja osiguranja		407.556	201.167
Amortizacija		(95.085)	(97.283)
Troškovi rada		(1.222.485)	(977.406)
Ostali operativni troškovi (materijalni i ostali troškovi usluga)		(622.504)	(525.783)
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja		274.495	210.150
DOBIT - NETO POSLOVNI REZULTAT		2.067.737	1.875.227
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi	11	931.704	531.456
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		1.123.865	614.935
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		(192.161)	(83.479)
Neto finansijski rezultat od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	12	(4.274)	29.487
Prihodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		19.854	47.268
Rashodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		(24.128)	(17.781)
FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA		927.430	560.943
DOBITAK PRIJE OPOREZIVANJA		2.995.167	2.436.170
POREZ NA DOBIT	13a	(338.703)	(335.936)
NETO DOBIT ZA POSLOVNU GODINU (+/-)		2.656.464	2.100.234
RASPODJELA NETO DOBITI		-	-
ZARADA PO AKCIJI	14	137,000	108,000

Napomene čine sastavni dio
ovih finansijskih izvještaja (strane od 11 do 72).

Ovi finansijski izvještaji usvojeni su Odlukom Odbora direktora Akcionarskog društva Sava osiguranje, Podgorica br.odluke 02-3354/2024 od 29. februara 2024. godine.

Potpisano u ime Akcionarskog društva Sava osiguranje, Podgorica

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih
izvještaja

(Vesna Cakić)

Izvršni direktor

(Nebojša Ščekić)

BILANS STANJA

Na dan 31. decembra 2023. godine

(Iznos u EUR)	Napomene	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
AKTIVA			
Stalna imovina		21.791.318	19.449.967
Nematerijalna imovina	15	206.626	155.535
Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja	16	4.405.024	3.471.065
Dugoročna finansijska ulaganja		17.179.668	15.873.367
Investicione nekretnine	17	801.030	822.582
Dugoročna finansijska ulaganja u grupu društava, pridružena i zajednički kontrolisana društva	18	495.000	495.000
Dugoročni finansijska ulaganja kapitala i tehničkih rezervi	19	15.778.390	14.374.254
Odložena poreska sredstva	13c	105.248	181.531
Obrtna imovina		13.590.385	12.003.146
Kratkoročna potraživanja	20	4.885.202	3.753.578
Kratkoročna finansijska ulaganja	21	3.731.859	4.339.395
Gotovinska sredstva	22	1.427.071	451.012
Udio reosiguravača u tehničkim rezervama	23	2.169.354	2.495.037
Aktivna vremenska razgraničenja	24	1.376.899	964.124
Ukupna aktiva		35.381.703	31.503.113
PASIVA			
Osnovni kapital	25	9.843.550	8.109.657
Akcijski kapital – obične akcije		4.033.303	4.033.303
Revalorizacione rezerve		(503.801)	(1.381.229)
Prenesena i neraspoređena dobit		3.657.584	3.357.349
Neraspoređena dobit tekuće godine		2.656.464	2.100.234
Rezervisanja		22.526.492	20.806.823
Bruto tehničke rezerve	26	22.416.349	20.728.125
Ostala rezervisanja	27	110.143	78.698
Kratkoročne obaveze	28	1.550.053	1.346.841
Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja		294.165	364.074
Druge finansijske obaveze	16 a	202.085	293.671
Odložene poreske obaveze	13c	92.080	70.403
Pasivna vremenska razgraničenja	29	1.167.443	875.718
Ukupna pasiva		35.381.703	31.503.113

Napomene čine sastavni dio
ovih finansijskih izvještaja (strane od 11 do 72).

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

(Iznos u EUR)	Uplaćeni kapital – redovne akcije	Revalorizacije rezerve – finansijska ulaganja (Napomena 25)	Neraspoređena dobit	Ukupno (kapital i rezerve)
Stanje na dan 1. januar 2022. godine	4.033.303	(189.308)	4.857.350	8.701.345
Promjena fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	(1.191.921)	-	(1.191.921)
Dobitak prethodnog perioda	-	-	2.100.234	2.100.234
Dividende			(1.500.000)	(1.500.000)
Stanje na dan 31. decembar 2022. godine	4.033.303	(1.381.229)	5.457.584	8.109.658
Stanje na dan 1. januar 2023. Godine	4.033.303	(1.381.229)	5.457.584	8.109.658
Promjena fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	877.428	-	877.428
Dobitak tekućeg perioda	-	-	2.656.464	2.656.464
Dividende	-	-	(1.800.000)	(1.800.000)
Stanje na dan 31. decembar 2023. godine	4.033.303	(503.801)	6.314.048	9.843.550

Napomene čine sastavni dio
ovih finansijskih izvještaja (strane od 11 do 72).

BILANS NOVČANIH TOKOVA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

(Iznos u EUR)	Tekuća 2023. godina	Prethodna 2022. godina
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	29.807.611	24.733.725
Prilivi od premija (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja)	21.951.726	18.235.593
Prilivi od učešća u naknadi šteta (saosiguranje i reosiguranje)	1.043.945	183.514
Prilivi po osnovu ostalih poslovnih prihoda	6.787.636	6.306.456
Prilivi po osnovu vanrednih prihoda	24.304	8.162
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(27.067.308)	(21.913.770)
Odlivi po osnovu naknada šteta (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja)	(10.041.346)	(7.005.020)
Odlivi po osnovu premija (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja, kao i provizija po osnovu saosiguranja i reosiguranja)	(2.440.382)	(1.577.274)
Odlivi po osnovu bruto zarada, naknada zarada i drugih ličnih rashoda	(3.324.881)	(3.092.895)
Odlivi po osnovu poreza, doprinosa i drugih dažbina	(1.999.571)	(1.611.635)
Odlivi po osnovu zakupnina	(25.335)	(11.767)
Odlivi po osnovu provizija (zastupnicima i posrednicima)	(1.481.713)	(1.180.790)
Odlivi po osnovu drugih troškova poslovanja	(7.754.080)	(7.434.389)
Odlivi po osnovu vanrednih rashoda	-	-
Neto promjena gotovine iz poslovnih djelatnosti	2.740.303	2.819.955
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	9.563.776	7.219.875
Prilivi od prodaje hartija od vrijednosti	1.411.887	-
Prilivi od ulaganja u hartije od vrijednosti (dividende, učešća u dobiti, kamate i sl.)	540.801	487.776
Prilivi od prodaje nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava	42.846	22.589
Prilivi od zakupnina	81.028	82.762
Ostali prilivi iz aktivnosti investiranja	7.487.214	6.626.748
Odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	(10.008.064)	(8.542.198)
Odlivi po osnovu ulaganja u hartije od vrijednosti koje su izdate od strane Crne Gore	(1.573.569)	(751.739)
Odlivi po osnovu ulaganja u hartije od vrijednosti koje su izdate od strane Centralnih banaka i Vlada stranih zemalja	(2.524.327)	-
Odlivi po osnovu deponovanja i ulaganja kod banaka sa sjedištem u Crnoj Gori	(4.199.095)	(7.665.000)
Odlivi za kupovinu nematerijalnih ulaganja i ostalih sredstava	(1.099.830)	(86.582)
Ostali odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(10.338)	(38.877)
Neto promjena gotovine iz aktivnosti investiranja	(444.288)	(1.322.323)
C. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA		
Prilivi iz aktivnosti finansiranja	-	-
Ostali prilivi po osnovu aktivnosti finansiranja	-	-
Odlivi iz aktivnosti finansiranja	(1.920.862)	(1.622.569)
Odlivi po osnovu kratkoročnih kredita	(120.862)	(122.569)
Ostali odlivi po osnovu aktivnosti finansiranja	(1.800.000)	(1.500.000)
Neto promjena gotovine iz aktivnosti finansiranja	(1.920.862)	(1.622.569)
D. Neto promjena gotovine	375.154	124.937
Gotovina na kraju obračunskog perioda	1.427.071	451.012
Gotovina na početku obračunskog perioda	451.012	575.949

Napomene čine sastavni dio
ovih finansijskih izvještaja (strane od 11 do 72).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2023. godine****NAPOMENE****1. OPŠTE INFORMACIJE**

Akcionarsko društvo Sava osiguranje Podgorica (u daljem tekstu „Društvo“) osnovano je 30. septembra 1999. godine. Nakon nekoliko vlasničkih transformacija i promjena naziva, od decembra 2016. godine Društvo posluje pod sadašnjim nazivom Sava osiguranje AD, Podgorica. Naziv „Sava osiguranje“ je promijenjen odlukom Skupštine Društva 005-2735/1 od 5. decembra 2016. godine, a nakon dobijanja saglasnosti Agencije za nadzor osiguranja, navedena promjena je registrovana u Centralnom registru privrednih subjekata u Podgorici dana 16. decembra 2016. godine, Rješenjem broj 4-0004670/088.

Društvo obavlja poslove svih vrsta neživotnih osiguranja, u skladu sa Rješenjem o izdavanju dozvole za obavljanje poslova osiguranja, broj 304-1/08 od 2. aprila 2008. godine, donijetim od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore.

Pretežna djelatnost Društva predstavljaju poslovi obaveznih osiguranja, kombinovanog osiguranja motornih vozila, imovinskih osiguranja, osiguranja od posljedica nezgode i drugih vrsta neživotnih osiguranja u skladu sa odredbama Zakona o osiguranju („Službeni list Republike Crne Gore“, br. 078/06, 019/07, „Službeni list Crne Gore“, br. 053/09, ... 055/16, 146/21 od 31.12.2021. Društvo pored poslova neživotnih osiguranja može obavljati i poslove saosiguranja, kao i druge poslove neposredno povezane sa poslovima osiguranja.

Od maja 2008. godine, Društvo je u 100% vlasništvu Pozavarovalnica Sava d.d. Ljubljana iz Slovenije (u daljem tekstu „Matično društvo“), čime je Društvo postalo dio Osiguravajuće grupe Sava.

U sastavu Društva, kao njegovi organizacioni djelovi, funkcioniše 16 poslovnih jedinica na teritoriji Crne Gore, sa sjedištem u Podgorici /3/, Nikšiću, Cetinju, Danilovgradu, Beranama, Bijelom Polju, Pljevljima, Herceg Novom, Kotoru, Tivtu, Budvi, Baru, Ulcinju i Rožajama.

Na osnovu Odluke Odbora direktora Društvo je u septembru 2010. godine osnovalo Društvo sa ograničenom odgovornošću Sava Car d.o.o. Podgorica, čija je pretežna djelatnost tehničko ispitivanje i analiza. Registracija je sprovedena u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici pod registarskim brojem 5-0588809/001.

Društvo je shodno Odluci Odbora direktora br. 004-421/2 od 27. februara 2014. godine 100% vlasnik Društva za zastupanje u osiguranju Montagent d.o.o. Podgorica koje je 30. decembra 2016. godine nakon registrovana u CRPS u skladu sa odlukom Odbora direktora od 16. decembra 2016. godine, promijenilo naziv u Društvo za zastupanje u osiguranju Sava Agent d.o.o. Podgorica. Sjedište Društva je u Podgorici, Ulica Svetlane Kane Radević br. 1.

Na dan 31. decembra 2023. godine Društvo je imalo 147 zaposlenih (31. decembra 2022. godine: 138 zaposlenih).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA**2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja**

Društvo ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list CG“, br. 145/21 i 152/22).

Takođe, Društvo ima obavezu da svoje poslovanje obavlja u skladu sa Zakonom o osiguranju („Službeni list Republike Crne Gore“, br. 078/06, 019/07, „Službeni list Crne Gore“, br. 053/09,... 006/13, 055/16,146/2021), regulativom propisanom od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore i ostalom važećom regulativom Crne Gore.

Finansijski izvještaji su prikazani u formatu propisanom od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore koji u pojedinim djelovima odstupa od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to predviđa MRS 1 – „Prezentacija finansijskih izvještaja“. Pored toga, navedeni finansijski izvještaji ne uključuju sva objelodanjivanja koja se zahtijevaju u skladu sa MSFI 4 – „Ugovori o osiguranju“.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2023. godine****2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)****2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja (nastavak)**

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, MRS i MSFI objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti prevedeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji posjeduje pravo prevoda i objavljivanja istih, odobreno od strane Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Dakle, samo MRS i MSFI zvanično prevedeni, odobreni i objavljeni od strane Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji zvanični prevodi su objavljeni za dio MRS koji su u primjeni od 1. januara 2009. godine, odnosno dio MSFI u primjeni od 1. januara 2013. godine, a koji obuhvata samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Dodatno, navedeni prevod ne sadrži prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja. Takođe, izmjene i poboljšanja MRS-a nakon 1. januara 2009. godine, odnosno MSFI-a nakon 1. januara 2013. godine" nisu prevedeni niti objavljeni u potpunosti.

Naime, od 1. januara 2017. godine u Crnoj Gori su prevedeni i u primjeni Međunarodni standardi revizije (MrevS), izdanje 2016-2017. MrevS iz grupe 700/800 su u primjeni od 2019. godine. Dodatno, od 1. januara 2021. godine u Crnoj Gori su prevedeni i u zvaničnoj primjeni sledeći Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI): MSFI 16 Lizing i MSFI 14- Regulisana vremenska razgraničenja. Takođe, od 1. januara 2021. godine u Crnoj Gori su prevedeni i u primjeni IFRIC 22- Transakcije u stranim valutama i avansna plaćanja.

Od 1. januara 2024. godine u Crnoj Gori će biti u zvaničnoj primjeni Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI): MSFI 9 Finansijski instrumenti i MSFI 15- Prihodi od ugovora sa kupcima. – Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore koji je po Uredbi Vlade Crne Gore nadležan za poslove računovodstva i revizije u Crnoj Gori, objavio je u vezi primjene MSFI 17 kao i MSFI 9 za osiguravajuća društva sljedeće obavještenje: da će MSFI 17- Ugovor o osiguranju, u Crnoj Gori stupiti na snagu 01.01.2026. godine. Za obveznike standarda MSFI 17, odlaže se primjena MSFI 9-Finansijski instrumenti, do početka primjene MSFI 17, dok će za ostale obveznike ovog standarda, stupiti na snagu 01.01.2024.godine. Ranija primjena MSFI i MRS čija se zvanična primjena odlaže u Crnoj Gori je dozvoljena.

Osim navedenog, određeni zakonski propisi odstupaju od MSFI i MRS. Shodno navedenom, a imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih izvještaja Društva, priloženi finansijski izvještaji se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS.

Na osnovu Zakona o računovodstvu privredna društva su dužna da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju konsolidovane finansijske izvještaje kada imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica) u skladu sa MRS i MSFI.

Društvo je u sastavljanju svojih finansijskih izvještaja primjenjivalo računovodstvene politike koje su obrazložene u napomeni 3 i koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Crne Gore.

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, osim ukoliko je u računovodstvenim politikama drugačije navedeno.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Društva je Euro (EUR).

U skladu sa Zakonom o računovodstvu, rukovodstvo Društva odgovorno je za pripremu godišnjeg izveštaja menadžmenta za 2023. godinu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)**2.2. Koncept nastavka poslovanja**

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji pretpostavlja da će Društvo nastaviti da posluje u doglednoj budućnosti.

2.3. Konsolidacija

Društvo ima kontrolu nad društvima Sava car d.o.o. Podgorica (100% udela) i Sava agent d.o.o. Podgorica (100% udela). Ovi finansijski izveštaji su finansijski izveštaji u kojima su udeli u zavisnim društvima vrednovani po metodu troška. U skladu sa članom 9, stav 3 Zakona o računovodstvu Republike Crne Gore (objavljenom u Službenom listu CG, br. 145/2021 od 31.12.2021. godine), Društvo je izuzeto od obaveze sačinjavanja konsolidovanih finansijskih izveštaja, budući da je u većinskom vlasništvu društva iz države članice Evropske Unije (Pozavarovalnica Sava d.d. Ljubljana) koje objavljuje konsolidovane godišnje finansijske izvještaje, konsolidovane izvještaje menadžmenta i pripadajuće revizorske izvještaje. Konsolidovani godišnji finansijski izvještaji Pozavarovalnica Sava d.d. Ljubljana za godinu koja se završila 31. decembra 2023. godine biće objavljeni na kasniji datum.

Zavisna pravna lica čiji je Društvo 100% vlasnik su:

Naziv	Sjedište	% učešća	Osnovna djelatnost
Sava Car d.o.o. Podgorica	Ul. Svetlane Kane Radević br.1 Podgorica	100%	Tehničko ispitivanje i analize
Sava Agent d.o.o. Podgorica	Ul. Svetlane Kane Radević br.1 Podgorica	100%	Djelatnost zastupnika i posrednika u osiguranju

Zavisno pravno lice čije je Sava Car d.o.o Podgorica 100% vlasnik je:

Naziv	Sjedište	% učešća	Osnovna djelatnost
Sava Car Beograd	Braće Jerkovića 108 Beograd	100%	Tehničko ispitivanje i analize

2.4. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procjena, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu da se razlikuju od procijenjenih iznosa. Ove procjene se najvećim dijelom odnose na procjene obezvređenja finansijskih plasmana, učešća u kapitalu i hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju, procjene korisnog vijeka upotrebe nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalnih ulaganja, procjene obezvređenja nekretnina, procjene obezvređenja potraživanja iz poslovnih odnosa, rezervisanja za prijavljene, a nelikvidirane štete, rezervisanja za nastale, a neprijavljene štete, procjene obezvređenja vrijednosti nefinansijske imovine, rezervisanja po osnovu sudskih sporova, priznavanja odloženih poreskih sredstava, rezervisanja za jubilarne nagrade i otpremnine i ostala rezervisanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)**2.4. Korišćenje procjenjivanja (nastavak)****2.4.1 Značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene***Obezvredjenje finansijskih plasmana, učešća u kapitalu i hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju*

Društvo vrši pregled finansijskih plasmana u cilju procjene ispravke vrijednosti i rezervisanja na mjesečnom nivou. Kod utvrđivanja da li gubitke po osnovu obezvredjenja finansijskih plasmana treba priznati u bilansu uspjeha, Društvo procjenjuje da li postoje informacije/dokazi koje ukazuju na postojanje mjerljivog smanjenja procijenjenih budućih tokova gotovine.

Obezvredjenje finansijskih plasmana, učešća u kapitalu i hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju

Društvo smatra učešća u kapitalu obezvrijeđenim kada postoji dokumentovano (tržišni podaci) ili procijenjeno smanjenje fer vrijednosti ovih sredstava ispod njihove nabavne vrijednosti.

U slučaju finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju, Društvo procjenjuje na pojedinačnoj osnovi da li postoje objektivni dokazi o obezvredjenju, na osnovu istih kriterijuma koji važe za finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj nabavnoj vrijednosti. U slučaju instrumenata kapitala raspoloživih za prodaju, objektivnim dokazom se smatra i „značajan“ ili „prolongiran“ pad fer vrijednosti instrumenta kapitala ispod nabavne vrijednosti

Koristan vijek trajanja nematerijalnih ulaganja i nekretnina, postrojenja i opreme

Određivanje korisnog vijeka trajanja nematerijalnih ulaganja i nekretnina, postrojenja i opreme se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promjenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog vijeka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promjene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog vijeka trajanja.

Obezvredjenje vrijednosti nefinansijske imovine

Na dan bilansa stanja, rukovodstvo Društva analizira knjigovodstvenu vrijednost nefinansijske imovine. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrijeđeno, nadoknativ iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvredjenja. Ukoliko je nadoknativ iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknativne vrijednosti.

Razmatranje obezvredjenja zahtijeva od rukovodstva subjektivno prosuđivanje u pogledu tokova gotovine, stopa rasta i diskontnih stopa za jedinice koje generišu tokove gotovine, a koje su predmet razmatranja.

Rezervisanje po osnovu sudskih sporova

Društvo je uključeno u određeni broj sudskih sporova koji proističu iz svakodnevnog poslovanja i odnose se na komercijalna i ugovorna pitanja, kao i pitanja koja se tiču radnih odnosa, a koja se rješavaju ili razmatraju u toku regularnog poslovanja. Društvo periodično procjenjuje vjerovatnoću negativnih ishoda ovih pitanja, kao i iznose vjerovatnih ili razumnih procjena gubitaka.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2023. godine****2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)****2.4. Korišćenje procjenjivanja (nastavak)****2.4.1 Značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene (nastavak)**

Razumne procjene obuhvataju prosuđivanje rukovodstva nakon razmatranja informacija koje uključuju obavještenja, poravnanja, procjene od strane pravnog sektora i sektora likvidacije šteta, dostupne činjenice, identifikaciju potencijalnih odgovornih strana i njihove mogućnosti da doprinesu rješavanju, kao i prethodno iskustvo. Rezervisanje za sudske sporove se formira kada je vjerovatno da postoji obaveza čiji se iznos može pouzdano procijeniti pažljivom analizom i odmjerava se po sadašnjoj vrijednosti izdatka potrebnog za izmirenje obaveze.

Potrebno rezervisanje se može promijeniti u budućnosti zbog novih događaja ili dobijanja novih informacija. Potencijalne obaveze kao i stavke koje ne zadovoljavaju kriterijume za rezervisanje se objelodanjuju, osim ako je vjerovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala.

Rezervisane štete

Svaka prijavljena šteta se procjenjuje pojedinačno od strane Društva, uzimajući u obzir okolnosti vezane za štetu, dostupne informacije i istorijsko iskustvo o veličini sličnih šteta. Procjena rezerve štete za svaki slučaj pojedinačno se redovno kontroliše i ažurira kada su raspoložive nove informacije. Rezervisanja za štete se baziraju na informacijama koje su trenutno dostupne. Međutim, krajnje obaveze po štetama mogu varirati kao rezultat naknadnih promjena raspoloživih činjenica.

Odložena poreska sredstva

Odložena poreska sredstva priznaju se na sve neiskorišćene poreske gubitke i/ili poreske kredite do mjere do koje je izvjesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se neiskorišćeni poreski gubici/krediti mogu iskoristiti.

Značajna procjena od strane rukovodstva Društva je neophodna da bi se utvrdio iznos odloženih poreskih sredstava koja se mogu priznati, na osnovu perioda nastanka i visine budućih oporezivih dobitaka i strategije planiranja poreske politike.

Otpremnine prilikom odlaska u penziju i ostale naknade zaposlenima nakon prekida radnog odnosa

Troškovi utvrđenih naknada zaposlenima nakon prekida radnog odnosa, odnosno odlaska u penziju nakon ispunjenih zakonskih uslova, utvrđuju se primjenom aktuarske procjene. Aktuarska procjena uključuje procjenu diskontne stope, budućih kretanja zarada, stope mortaliteta i fluktuacije zaposlenih. Zbog dugoročne prirode ovih planova, značajne neizvjesnosti utiču na ishod procjene.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2023. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA****3.1. Poslovni prihodi****3.1.1. Neto prihodi od premije osiguranja i saosiguranja**

Poslovni prihodi obuhvataju prihode od premija osiguranja i ostale prihode. Prihodi se priznaju po fer vrijednosti primljenih nadoknada ili potraživanja.

Prihodi od premija osiguranja se, nakon umanjenja poreza na premiju osiguranja u skladu sa Zakonom o porezu na premiju osiguranja („Sl. list CG”, br. 061/13 i 006/14), priznaju kao prihod, u skladu sa rokovima i periodima pokrivanja rizika iz odgovarajućih ugovora o osiguranju i reosiguranju.

Neto prihodi od premija osiguranja obračunati su iz bruto premija osiguranja, umanjene za dio reosiguranja i saosiguranja i ispravljeni za promjenu bruto prenosne premije, koja je korigovana za učešće reosiguravača u prenosnoj premiji. Osnov za priznavanje bruto premija osiguranja su fakturisane premije.

Visina bruto premije utvrđena je tarifom premija prema vrsti osiguranja. Bruto premija se sastoji od tehničke premije, režijskog dodatka i preventive.

Režijski dodatak se koristi za pokriće troškova sprovođenja osiguranja. Maksimalnu stopu režijskog dodatka utvrđuje nadležni organ Društva, po prethodno pribavljenom mišljenju ovlaštenog aktuara.

Prenosna premija (rezerva za nezarađene premije) se obezbjeđuje da bi se obuhvatili dijelovi fakturiranih premija koji se odnose na prihode narednih obračunskih perioda. Obračun prenosne premije vrši se prema vremenu trajanja osiguranja odnosno metodom pro-rata-temporis.

3.1.2. Neto prihodi od ostalih usluga

Ostali poslovni prihodi predstavljaju druge stavke koje zadovoljavaju definiciju prihoda i mogu, ali ne moraju, da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Društva. U okviru ostalih poslovnih prihoda iskazuju se prihodi od usluga za obavljanje drugih poslova osiguranja (vještačenja po uslužnim štetama i sl.), naplaćena ispravljena ili otpisana potraživanja i drugo.

3.2. Poslovni rashodi

Poslovni rashodi obuhvataju troškove koji proističu iz uobičajenih aktivnosti Društva i gubitke.

3.2.1. Neto rashodi naknada šteta

Poslovni rashodi obuhvataju rashode za štete i ostale troškove -doprinosi i rezervisanja

Neto rashodi za štete su obračunati bruto iznosi šteta (odštete i naknade odštetnih zahtjeva), umanjene za regresna potraživanja i dio reosiguranja i saosiguranja i ispravljeni za promjenu bruto rezervi za štete, koje su korigovane za učešće reosiguranja i saosiguranja u tim rezervama.

Troškovi vezani za isplatu šteta sadrže direktne i indirektne troškove vezane za rješavanje i isplatu šteta, kao i sudske troškove i troškove vještačenja. U okviru navedenih troškova sadržani su i troškovi naplate regresa, kao i dio operativnih troškova koji su nastali u službi šteta.

Rashodi za rezervisane štete obračunavaju se u skladu sa opisanim u napomeni 3.16.

3.2. Poslovni rashodi**3.2.2. Ostali troškovi iz poslova osiguranja**

Ostali troškovi iz poslova osiguranja se odnose na: troškove doprinosa garantnom fondu, troškove nadzora osiguranja, troškove za preventivnu djelatnost, vatrogasni doprinos, rashode obezvređenja potraživanja, otpise potraživanja, i ostale neto troškove iz poslova osiguranja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2023. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA****3.2. Poslovni rashodi (nastavak)****3.2.2. Ostali troškovi iz poslova osiguranja**

Troškovi doprinosa garantnom fondu obračunavaju se i iskazuju u skladu sa politikama opisanim u napomeni 3.19. Ostali troškovi koji se odnose na troškove sprovođenja osiguranja obuhvataju troškove sticanja osiguranja, koji obuhvataju direktne i indirektne troškove sticanja osiguranja i iskazani su po funkcionalnom principu, kao i promjenu u razgraničenim troškovima i ostale operativne troškove, razvrstane takođe po funkcionalnim grupama. Ukupni troškovi sprovođenja osiguranja se umanjuju za prihod od provizije reosiguravača.

Na dan sastavljanja finansijskih izvještaja vrši se razgraničenje direktnih troškova sticanja osiguranja (troškovi provizija agenata) na naredni period u skladu sa odnosom prenosne premije u ukupnoj premiji.

3.3. Naknade za zaposlene**3.3.1. Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih**

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Društvo je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je, takođe, obavezno da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

3.3.2. Ostala primanja zaposlenih

Društvo obezbjeđuje zaposlenima, primjenom Opšteg kolektivnog ugovora, regres za korišćenje godišnjeg odmora, naknade toplog obroka i prevoza, kao i pomoć zaposlenima, po odluci Izvršnog direktora Društva. Ukoliko Odbor direktora Društva donese odluku, isplaćuju se zaposlenima nagrade za uspješan rad tokom godine.

3.3.3. Obaveze po osnovu otpremnina za odlazak u penziju, jubilarnih nagrada i rezervisanja po osnovu neiskorišćenih dana godišnjeg odmora

Sadašnja vrijednost budućih obaveza po Opštem kolektivnom ugovoru, kao što su otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade nakon ispunjavanja uslova, iskazane su po sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima na datum sastavljanja finansijskih izvještaja.

U skladu sa čl. 18 Opšteg kolektivnog ugovora obaveza poslodavaca je da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini od najmanje 3 minimalne neto zarade. Zakon o radu, u članu 113, propisuje isplatu otpremnine u visini od 2 minimalne neto zarade u Crnoj Gori.

Kolektivnim ugovorom Društva definisano je da se otpremnina prilikom odlaska u penziju isplaćuje u visini od 3 prosječne neto zarade u Društvu ili 3 prosječne neto zarade zaposlenog koje je kod poslodavaca ostvario u prethodnoj kalendarskoj godini, ukoliko je to za zaposlenog povoljnije.

U toku 2023. godine Društvo je za dva zaposlena izvršilo isplatu otpremnine po osnovu odlaska u penziju.

U finansijskim izvještajima Društva na dan 31. decembra 2023. godine, izvršeno je rezervisanje obračunato od strane ovlašćenog aktuara, po osnovu procijenjene sadašnje vrijednosti sredstava za otpremnine za odlazak u penziju zaposlenima nakon ispunjenih uslova.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA**3.3. Naknade za zaposlene (nastavak)****3.3.3. Obaveze po osnovu otpremnina za odlazak u penziju i jubilarnih nagrada - ostala rezervisanja (nastavak)**

U skladu sa Kolektivnim ugovorom iznos predviđen za jubilarne nagrade u zavisnosti od godina radnog staža ostvarenog u Društvu, prikazan je u neto iznosu sledećoj tabeli:

Godine radnog staža u Društvu	Iznos jubilarnih nagrada u EUR
10	200
20	400
30	600
40	800

3.4. Otpremnine u slučajevima prestanka potrebe za radom

Zaposlenima se isplaćuje otpremnina u slučajevima prestanka potrebe za radom usled tehnološkog viška, shodno odredbama Zakona o radu i Kolektivnom ugovoru kod poslodavca.

Po Kolektivnom ugovoru Društva zaposlenom se isplaćuje otpremnina u visini 1/2 mesečne prosječne zarade zaposlenog bez poreza i doprinosa u prethodnom polugodištu za svaku godinu rada kod poslodavaca, odnosno 1/2 mesečne prosječne zarade bez poreza i doprinosa u Crnoj Gori, ako je to povoljnije za zaposlenog.

3.4. Neto finansijski prihodi i rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi

Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi čine: prihodi od kamata na finansijske plasmane, dobiti od finansijskih sredstava, prihodi od zakupa, pozitivne kursne razlike i drugi prihodi.

Rashode od ulaganja sredstava tehničkih rezervi čine: rashodi od kamata na pozajmice, gubici od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza, rashodi od ulaganja u investicione nekretnine (amortizacija), negativne kursne razlike i drugi finansijski rashodi.

Prihodi od kamata i rashodi kamata se knjiže u korist, odnosno na teret obračunskog perioda na koji se odnose.

3.5. Preračunavanje stranih sredstava plaćanja i računovodstveni tretman kursnih razlika

Sva sredstva i obaveze u stranim sredstvima plaćanja su preračunate u EUR primjenom zvaničnih deviznih kurseva važećih na dan bilansa stanja. Poslovne promjene u stranim sredstvima plaćanja tokom godine preračunavaju se u EUR po zvaničnim deviznim kursovima važećim na dan poslovne promjene.

Pozitivne i negativne kursne razlike koje nastaju preračunom sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom transakcija u toku godine knjiže se u korist ili na teret bilansa uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.6. Porezi i doprinosi****3.6.1. Porez na dobit****3.6.1.1. Tekući porez na dobit**

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 080/04, „Službeni list Crne Gore", br. 040/08, ... 055/16, 146/21, 152/22 i 028/23) . . Stope poreza na dobit su progresivne i kreću se u rasponu od 9% do 15%. Primjenjuju se na oporezivu dobit na sljedeći način: do 100.000,00 eura 9%; od 100.000,01 eura do 1.500.000,00 eura +12% na iznos preko 1.500.000,01 eura +15%;

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Društva iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

3.6.1.2. Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

3.6.2. Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata

Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata uključuju porez na imovinu, kao i druge poreze i doprinose u skladu sa propisima Crne Gore.

3.7. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja iskazana su po nabavnoj vrijednosti i umanjena za akumuliranu amortizaciju i obezvređenje vrijednosti. Nematerijalna ulaganja se najvećim dijelom odnose na kupljene softvere za vođenje poslovnih knjiga i obračun premija osiguranja. Godišnje stope amortizacije odnosno, metod amortizacije je propisan Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama, koje je donio Odbor direktora Društva.

Primijenjene stope amortizacije nematerijalnih ulaganja su prikazane u sledećem pregledu i nijesu se mijenjale u odnosu na prethodni period:

Amortizaciona grupa	Godišnja stopa amortizacije (%)	Stopa koja se priznaje u poreskom bilansu
Računarski program	20,00%	30,00%
Ostala nematerijalna ulaganja	prema vijeku upotrebe	20,00%

Metod amortizacije, koji koristi Društvo, je ravnomjerna vremenska amortizacija – proporcionalni metod. Društvo obračunava amortizaciju pojedinačno. Godišnje je potrebno provjeriti eventualna obezvređenja nematerijalnih ulaganja sa neodređenim vijekom upotrebe i nematerijalna sredstva, koja se još ne koriste.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8. Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja

Pod nekretninama, postrojenjima i opremom za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja smatraju se ona sredstva čiji je očekivani korisni vijek upotrebe duži od jedne godine.

Društvo koristi model nabavne vrijednosti i nekretnine, postrojenja i opremu za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja vodi po njihovim nabavnim vrijednostima, umanjenim za ukupnu amortizaciju i akumulirane gubitke zbog umanjenja vrijednosti. Pod nabavnom vrijednošću se podrazumijeva vrijednost po fakturi dobavljača uvećana za sve troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Dobici ili gubici koji se javljaju prilikom rashodovanja ili prodaje nekretnina i opreme, iskazuju se u bilansu uspjeha kao dio ostalih poslovnih prihoda ili ostalih poslovnih rashoda.

Naknadni troškovi: troškovi zamjene dijelova opreme (ugradnja novih rezervnih dijelova), troškovi generalnih popravki priznaju se kao povećanje sadašnje vrijednosti, ako je vjerovatno da će po tom osnovu doći do priliva budućih ekonomskih koristi i ako se ti troškovi mogu pouzdano izmjeriti. Troškovi nastali po osnovu tekućeg održavanja: zamjena i ugradnja sitnih rezervnih dijelova i potrošnog materijala i troškovi svakodnevnih popravki smatraju se rashodom perioda u kom su nastali.

Stope amortizacije pojedinih nekretnina, postrojenja i opreme za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja određene su u zavisnosti od vijeka korišćenja, koji zavisi od: očekivanog korišćenja sredstava, očekivane fizičke istrošenosti i staranja, očekivane tehničke i tržišne zastarjelosti, očekivanih zakonskih i drugih ograničenja korišćenja.

Stope amortizacije u računovodstvene i poreske svrhe su ostale nepromijenjene. U tabelarnom pregledu koji slijedi stavljeni su dozvoljeni rasponi za primjenu amortizacije u računovodstvene svrhe, u skladu sa usklađenom računovodstvenom politikom na nivou Grupe. Primijenjene stope amortizacije prikazane u sledećem pregledu i konzistentno su primijenjene u obračunu troška amortizacije za 2022. i 2023. godinu:

Amortizaciona grupa	Godišnja stopa amortizacije (%)	Stopa koja se priznaje u poreskom bilansu
Nekretnine - namijenjene za neposredno obavljanje djelatnosti	1,30-2,00	5,00
Nekretnine – investicione nekretnine-	1,80-2,00	5,00
Kancelarijski i ostali namještaj	10,00-12,50	20,00
Kompjuteri i računarska oprema	33,00-50,00	30,00
Automobili i ostala transportna sredstva	15,50 – 20,00	15,00
Rashladni uređaji	6,60-20,00	15,00
Telefoni, telefaksi i ostala oprema	6,60-20,00	25,00

U skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica metod obračuna amortizacije za poreske svrhe se razlikuje od metoda obračuna amortizacije za računovodstvene svrhe. Naime, amortizacija građevinskih objekata za poreske svrhe obračunava se primjenom proporcionalnog metoda, a za postrojenja i opremu primjenom degresivnog metoda za cijelu godinu, bez obzira na datum aktivacije.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.9. Obezvredjenje vrijednosti imovine**

Na dan bilansa stanja, Društvo analizira vrijednosti po kojima je prikazana materijalna imovina i procjenjuje da li postoje indikacije obezvređivanja nekog sredstva. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrijeđeno, nadoknadivi iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvređenja (ukoliko obezvređenje postoji).

Kod procjenjivanja, da li postoje indikatori obezvređivanja, uzima se u obzir sljedeće:

- tržišna vrijednost sredstava se smanjila mnogo više od očekivanja zbog protoka vremena;
- javile su se značajne promjene u tehničkom, tržišnom, privrednom ili pravnom okruženju;
- povećale su se tržišne kamatne stope, a to povećanje će vjerovatno uticati na diskontnu stopu korišćenja kod obračuna upotrebne vrijednosti i suštinski smanjiti nadoknadivu vrijednost sredstva;
- ostali nagovještaji (dokazi o zastarjelosti ili fizičkoj oštećenosti sredstva, očekivane promjene korišćenja sredstava i drugi indikatori).

Ako postoje navedeni indikatori, Društvo vrši procjenu nadoknadive vrijednosti sredstava. Kao nadoknadiva vrijednost uzima se veća od fer vrijednosti umanjena za troškove prodaje i upotrebne vrijednosti. Ukoliko je nadoknadiva vrijednost sredstva manja od njegove knjigovodstvene vrijednosti, knjigovodstvenu vrijednost sredstva bi trebalo smanjiti na njegovu nadoknadivu vrijednost. Takvo smanjenje je gubitak zbog obezvređenja, koji se priznaje u bilansu uspjeha.

Ako naknadno dođe do smanjenja ili ukidanja gubitaka zbog obezvređenja priznatog u ranijim godinama, knjigovodstvena vrijednost sredstva se povećava do revidirane procjene o njenoj nadoknadivoj vrijednosti, ali tako da povećana vrijednost po kojoj se sredstvo vodi ne bude veća od vrijednosti po kojoj bi se sredstvo vodilo da nije bio u prethodnim godinama priznat utvrđeni gubitak zbog obezvređivanja sredstva. Ukidanje gubitka zbog obezvređivanja se priznaje kao prihod u bilansu uspjeha.

3.10. Investicione nekretnine

Investicione nekretnine su nekretnine koje Društvo ne koristi za neposredno obavljanje svoje djelatnosti, nego se drže u cilju ostvarivanja prihoda od zakupnine i/ili porasta vrijednosti kapitala.

Investicione nekretnine su nekretnina (zemljište ili objekat - ili dio objekta ili oboje) koje drži (vlasnik ili zakupac u okviru finansijskog lizinga) u cilju ostvarivanja prihoda od zakupa ili porasta vrijednosti kapitala ili i jednog i drugog, a ne za korišćenje u proizvodnji ili nabavci dobara ili usluga ili u administrativne svrhe, ili dalju prodaju u redovnom toku poslovanja.

Vrijednost investicionih nekretnina Društvo odmjerava po modelu nabavne vrijednosti. Nabavna vrijednost sadrži nabavnu cijenu i neposredno pripadajuće troškove. Način amortizacije i obezvređenja investicione nekretnine je isti kao i kod nekretnina, postrojenja i opreme. Društvo periodično provjerava i objelodanjuje poštenu (fer) vrijednost investicione nekretnine, koju utvrđuje na osnovu javno dostupnih podataka o tržišnoj vrijednosti pojedinih vrsta nekretnina.

Provjera eventualnog obezvređenja investicionih nekretnina, vrši se godišnje. Amortizacione stope su iste kao i kod nekretnina, postrojenja i opreme i opisani u napomeni 3.8. Postupci za obezvređenje su isti kao kod nekretnina, postrojenja i opreme i opisani su u napomeni 3.9. Ako će se investiciona nekretnina prodati, odnosno stečena je s namjerom otuđenja, ili je njena prodaja veoma vjerovatna, nekretnina se razvrstava u stalnu imovinu koja se drži za dalju prodaju.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.11. Finansijski instrumenti**

Klasifikacija finansijske imovine zavisi od prirode i namjene finansijskog sredstva i utvrđena je u vrijeme početnog priznavanja i ukoliko je prikladno, ponovo se procjenjuje na svaki datum izvještavanja.

Finansijske investicije se razvrstavaju u sledeće grupe:

- finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (prva grupa)
- finansijske investicije u posjedu do dospelja na naplatu (druga grupa)
- finansijske investicije u zajmove i potraživanja (treća grupa)
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju (četvrta grupa).

Pri početnom priznavanju finansijskog sredstva Društvo vrši odmjeravanje po vrijednosti ulaganja koja uključuje troškove transakcija koji se mogu direktno pripisati sticanju finansijskog sredstva, izuzev u slučaju finansijskog sredstva koji se mjeri po poštenoj (fer) vrijednosti kroz dobitak ili gubitak za koji se navedeni trošak sticanja iskazuje kao rashod perioda. Nakon početnog priznavanja Društvo finansijske investicije odmjerava po poštenoj (fer) vrijednosti.

Dugoročne finansijske investicije, koje za naplatu dospeljavaju u roku od godinu dana od datuma na koji glasi bilans stanja, se u bilansu stanja prenose u kratkoročne finansijske investicije.

3.11.1. Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (prva grupa)

Ulaganja u hartije od vrijednosti koje se mjere po poštenoj (fer) vrijednosti kroz dobit ili gubitak iskazani su po nabavnoj vrijednosti ulaganja, koja ne uključuje troškove nastale kod sticanja

investicije, a nakon početnog priznavanja vrednuju se po njihovoj fer vrijednosti, bez odbitka za troškove transakcija koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugog otuđenja. Dobit ili gubitak proistekao iz promjene fer vrijednosti plasmana u hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju priznaju se u bilansu uspjeha.

Fer vrijednost hartija od vrijednosti koje se kotiraju na aktivnim tržištima zasniva se na važećim cijenama ponude. U slučajevima kada ne postoji aktivno tržište odnosno kada se hartije od vrijednosti u vlasništvu Društva ne kotiraju na aktivnim tržištima, fer vrijednost navedenih finansijskih ulaganja Društvo utvrđuje pomoću različitih tehnika procjene. Tehnike procjene obuhvataju primjenu metode jednakih uslova poslovanja, analizu diskontovanog toka gotovine, metode za određivanje cijena opcija i ostale tehnike procjene koje su zastupljene na tržištu.

Iznos više/(manje) ostvarene prodajne vrijednosti po osnovu prodaje hartija od vrijednosti u odnosu na vrijednost koja je iskazana u poslovnim knjigama Društva, iskazuje se kao dobit / (gubitak) u bilansu uspjeha i prikazuje kao dio finansijskih rezultata od ulaganja.

3.11.2. Finansijska sredstva u posjedu do dospelja na naplatu (druga grupa)

Finansijska sredstva koja se drže do dospelja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim i odredivim isplatama i fiksnim dospeljem, i za koja rukovodstvo Društva ima pozitivnu namjeru i sposobnosti da ih drži do roka dospelja. Ukoliko Društvo prodaje više od značajnog iznosa investicije koja se drži do dospelja, čitava kategorija ulaganja se obilježava i reklasifikuje kao raspoloživa za prodaju.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2023. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.11. Finansijski instrumenti (nastavak)****3.11.3. Finansijske investicije u zajmove i potraživanja (treća grupa)**

Potraživanja iz poslovnih odnosa predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim i odredivim isplata, koja nisu kotirana na aktivnom tržištu. Prihod od kamate se priznaje primjenom efektivne kamatne stope, osim za kratkoročna potraživanja kada bi priznavanje kamate bilo nematerijalno. Depoziti kod banaka klasifikuju se kao zajmovi i potraživanja i vrednuju se po amortizovanom trošku umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti.

Svi krediti i potraživanja se inicijalno priznaju po fer vrednosti. Nakon početnog vrednovanja, krediti se iskazuju u neotplaćenim iznosima plasmana, uzimajući u obzir sve popuste ili premije prilikom sticanja, umanjenim za iznose ispravki vrijednosti po osnovu obezvređenja. Prihodi i potraživanja po osnovu obračunatih kamata na ove instrumente se evidentiraju u okviru prihoda od kamata, odnosno potraživanja od kamata. Potraživanja se iskazuju po nominalnoj vrijednosti umanjenoj za procjenu rukovodstva o iznosu potencijalno nenaplativih potraživanja.

3.11.4. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju (četvrta grupa)

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju predstavljaju ulaganja za koja postoji namjera držanja u posjedu tokom neodređenog vremenskog perioda, a koja se mogu prodati u slučaju potrebe za likvidnim sredstvima, a u slučaju promjene kamatnih stopa, deviznog kursa ili vrijednosti kapitala.

Navedeni plasmani iskazani su po nabavnoj vrijednosti ulaganja, koja predstavlja visinu izdatka uvećanu za troškove sticanja investicije, a nakon početnog priznavanja vrednuju se po njihovoj fer vrijednosti, bez odbitka za troškove transakcija koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugog otuđenja. Dobit ili gubitak proistekao iz promjene fer vrijednosti plasmana u finansijska sredstva raspoloživa za prodaju priznaju se direktno u kapitalu kroz izvještaj o promjenama na kapitalu, osim za troškove od umanjenja vrijednosti i devizne gubitke i dobitke.

Prilikom prodaje finansijskog sredstva akumulirani dobitak ili gubitak prethodno priznat u kapitalu biće priznat kao dobit ili gubitak preko bilansa uspjeha.

3.11.5 Potraživanja za premije

Potraživanja za premije predstavljaju potraživanja od osiguranih lica za fakturisanu premiju osiguranja u skladu sa ugovorenim uslovima u zaključenoj polisi osiguranja. Fakturisanje se vrši isključivo na osnovu police.

Obračun premije vrši se na osnovu uslova osiguranja i tarifama premije.

Procjena naplativosti potraživanja po premijama vrši se u skladu sa Pravilnikom Društva o procjenjivanju bilansnih pozicija. Nenaplativa potraživanja otpisana su direktnim metodom na osnovu predloga Popisne komisije.

3.11.6 Ostala kratkoročna potraživanja

Ostala kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja po osnovu obračunatih kamata na depozite po viđenju, potraživanja po osnovu provizije iz poslova reosiguranja i potraživanja po osnovu datih avansa iz sredstava preventive, potraživanja za zakup poslovnog prostora, potraživanja po osnovu regresa, potraživanja od državnih organa i ostala potraživanja.

Regresna potraživanja se priznaju u okviru sredstava u slučaju kad je na osnovu podnesenog regresnog zahtjeva stečen odgovarajući pravni osnov (pravosnažna sudska odluka, zaključeni pisani sporazum sa osiguranikom ili dužnikom, početak otplate duga od strane osiguravača ili dužnika ili subrogacija kod kreditnih osiguranja).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.11. Finansijski instrumenti (nastavak)****3.11.7 Učešća u kapitalu drugih pravnih lica**

Društvo priznaje i obračunava ulaganja u zavisna društva u finasijskim izvještajima u visini nabavne vrijednosti. Ako Društvo kao investitor ima, neposredno ili posredno (npr. preko zavisnih društava), 20 ili više procenata glasačke moći društva u koje je investirano, uzima se da investitor ima značajan uticaj, osim ako se može jasno dokazati da to nije tako. Ako društvo-investitor ima, neposredno ili posredno (npr. preko zavisnih društava), manje od 20% glasačke moći u društvu u koje je investirano, smatra se da investitor nema značajan uticaj, osim ako se takav uticaj može jasno dokazati. Značajno ili većinsko vlasništvo od strane drugog investitora ne mora isključivati značajan uticaj društva-investitora.

Društvo mora bez obzira na prirodu svog učešća u društvu u kojem je investiralo, na osnovu ocjene da li to društvo kontroliše, odrediti da li je matično društvo.

3.11.8 Umanjenje vrijednosti potraživanja za premiju osiguranja i regresnih potraživanja

Na dan bilansiranja Društvo procjenjuje da li postoji bilo kakav dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti potraživanja. Procjenjivanje se vrši pojedinačno i sva potraživanja, za koja se procijeni da se ne mogu naplatiti iskazuju se kao rashod perioda i za iznos istih umanjuje se bilansna aktiva. Društvo vrši direktan otpis potraživanja ukoliko je nemogućnost naplate izvjesna i dokumentovana. Procjena vrijednosti nenaplativih potraživanja, vrši se kvartalno i na kraju godine, uzimajući u obzir ročnost dospjeća u kombinaciji sa bonitetom klijenta. Procjena vrijednosti potraživanja vrši se u skladu sa kriterijumima iz Pravilnika o procjeni aktive Društva.

3.11.9 Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (opšte)

Finansijska imovina se procjenjuje sa ciljem identifikacije indikatora umanjenja vrijednosti na datum sastavljanja finansijskih izvještaja. Finansijska imovina je pretrpjela umanjenje vrijednosti tamo gdje je dokazano da, kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon početnog priznavanja finansijske imovine, procijenjeni budući novčani tokovi investicije su izmijenjeni.

Objektivni dokaz umanjenja finansijske imovine može uključiti:

- značajnu finansijsku teškoću pravnog lica ili
- kašnjenje ili propust u plaćanju ili
- kada postane vjerovatno da će dužnik otići pod stečaj ili finansijsku reorganizaciju.

Knjigovodstvena vrijednost potraživanja iz poslovnih odnosa umanjuje se upotrebom računa umanjenja vrijednosti. Kada je potraživanje nenaplativo, otpisuje se preko računa umanjenja vrijednosti. Naknadne naplate ranije otpisanih iznosa se knjiže na teret umanjenja vrijednosti odnosno u korist neto prihoda od ostalih usluga u bilansu uspjeha. U skladu sa propisima u Crnoj Gori za potraživanja iz poslova osiguranja od osiguranika, koji su pravna lica, u grupi osiguranja imovine, formira se obezvređenje na osnovu sljedeće strukture:

Starosna struktura	Procenat ispravke potraživanja
Dospjela do 90 dana	10 %
Dospjela od 91 do 180 dana	35 %
Dospjela od 181 do 360 dana	70 %
Dospjela preko 360 dana	100 %

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.11.9 Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (opšte) (nastavak)

3.11.10 Prestanak priznavanja finansijske imovine (opšte)

Društvo prestaje priznavati finansijsku imovinu samo kada ugovorna prava na novčane tokove od finansijske imovine isteknu ili ako prenese finansijsku imovinu, pa samim tim i sve rizike i nagrade od vlasništva sredstva na drugi subjekt. Ako Društvo ne prenese finansijsku imovinu ili zadrži suštinski sve rizike i povrate od vlasništva i zadrži kontrolu nad finansijskom imovinom, Društvo nastavlja da priznaje finansijsku imovinu.

3.11.11 Obaveze prema dobavljačima

Obaveze prema dobavljačima se prvobitno prikazuju u iznosima primljenih sredstava, a nakon toga se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti uz primjenu ugovorene kamatne stope.

3.11.12 Prestanak priznavanja finansijske obaveze

Društvo prestaje priznavati finansijsku obavezu kada, i samo kada su obaveze Društva otpuštene, otkazane ili ističu.

3.11.13 Lizing

Lizing se klasifikuje kao finansijski lizing u svim slučajevima kada se lizingom, na Društvo, prenose u najvećoj mjeri svi rizici i koristi koji proizilaze iz vlasništva nad sredstvima. Svaki drugi lizing se klasifikuje kao operativni lizing.

Sredstva koja se drže po ugovorima o finansijskom lizingu se priznaju u bilansu stanja Društva po sadašnjoj vrijednosti minimalnih rata lizinga utvrđenih na početku perioda lizinga. Odgovarajuća obaveza prema davaocu lizinga se uključuje u bilans stanja kao obaveza po finansijskom lizingu. Plaćanja po osnovu ugovora o operativnom lizingu priznaju se ravnomjerno kao trošak tokom perioda trajanja lizinga.

3.11.14 Novčana sredstva i novčani ekvivalenti

U izvještajima novčanih tokova pod novčanim sredstvima podrazumijevaju se novčana sredstva u blagajni i novčana sredstva na računima kod poslovnih banaka. Novčani ekvivalenti su kratkoročna, visoko likvidna ulaganja koja se brzo pretvaraju u poznate iznose gotovine i nisu pod značajnim uticajem rizika promjena vrijednosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.12. Unaprijed plaćeni troškovi sticanja osiguranja i ostala AVR**

Unaprijed plaćeni troškovi sticanja osiguranja predstavljaju razgraničene troškove srazmjerno odnosu prenosne premije u ukupnoj premiji. U aktivnim kratkoročnim vremenskim razgraničenjima obuhvaćeni su i razgraničene unaprijed plaćene obaveze koje ne terete bilans uspjeha obračunskog perioda.

Društvo u skladu sa Pravilnikom o računovodstvu i Pravilnikom o načinu i metodologiji razvrstavanja i razgraničavanja troškova, vrši razgraničenje samo direktnih troškova pribave osiguranja - provizije na premiju osiguranja.

3.13. Kapital

U skladu sa Zakonom o osiguranju („Službeni list Republike Crne Gore", br. 078/06, 019/07, „Službeni list Crne Gore", br. 053/09, 073/10, 040/11, 045/12, 006/13, 055/16 i 146/21) kapital Društva za osiguranje čini: zbir osnovnog i dopunskog kapitala, umanjen za odbitne stavke.

Osnovni kapital Društva za osiguranje čine:

- 1) uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranje, izuzev akcijskog kapitala uplaćenog na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- 2) rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja - revalorizacije rezerve;
- 3) rezerve iz dobiti;
- 4) prenesena dobit iz prethodnih godina.

Obračunati osnovni kapital se umanjuje za:

- 1) otkupljene sopstvene akcije;
- 2) nematerijalnu imovinu;
- 3) preneseni gubitak i gubitak tekuće godine;
- 4) razliku nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete.

Dopunski kapital društva za osiguranje čine:

- 1) akcijski kapital uplaćen na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- 2) podređeni dužnički instrumenti;
- 3) rezerve kapitala povezane sa kumulativnim povezanim akcijama;
- 4) druge kategorije.

Druge kategorije dopunskog kapitala su:

- 1) revalorizacije rezerve imovine koje ne ulaze u sastav imovine za pokriće tehničkih rezervi.

Društvo za osiguranje može u obračunu dopunskog kapitala uključiti druge kategorije samo na osnovu saglasnosti regulatornog organa.

Iznos dopunskog kapitala ne smije prelaziti 50% iznosa osnovnog kapitala Društva.

Karakteristike podređenih dužničkih instrumenata koji se mogu uključiti u dopunski kapital propisuje regulatorni organ.

Odbitne stavke pri obračunu kapitala čine:

- 1) udjeli u drugim društvima za osiguranje, reosiguranje, bankama, brokersko-dilerskim društvima, društvima za upravljanje i drugim finansijskim institucijama, ako ti udjeli prelaze iznos od 20% učešća u kapitalu i ulaze u obračun adekvatnosti kapitala tih društava;
- 2) Ulaganje u podređene dužničke instrumente i druga ulaganja u društvu iz tačke 1, koja se uzimaju u obzir pri obračunu adekvatnosti kapitala tih društava;
- 3) Akcije koje se ne kotiraju na organizovanim tržištu i druga sredstva koja nije moguće koristiti za izmirenje dospjelih novčanih obaveza.

Kapital društva za osiguranje mora biti najmanje jednak margini solventnosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.13. Kapital (nastavak)****3.13.1. Garantni kapital**

Garantni kapital čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala u skladu sa Zakonom o osiguranju. Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti. Društvo dužno je da garantni kapital održava najmanje u visini akcijskog kapitala propisanim Zakonom o osiguranju.

Prema Pravilniku o načinu obračuna margine solventnosti, ako je margina solventnosti za tekuću godinu manja od margine solventnosti prethodne godine, margina solventnosti ne može biti manja od proizvoda margine solventnosti prethodne godine i količnika rezervi za štete u samopridržaju na kraju tekuće godine i ukupnih rezervi za štete u samopridržaju na kraju prethodne godine, s tim da količnik ne smije biti veći od 1.

3.14. Revalorizacije rezerve

Revalorizacije rezerve su formirane na osnovu efekata revalorizacije, odnosno svođenja na fer vrijednost plasmana u finansijska sredstva raspoloživa za prodaju. U slučaju kad je poštena fer vrijednost veća pozitivni efekti svođenja se priznaju kao povećanje revalorizacije rezerve od investicija, dok se u suprotnom slučaju pokazuje kao njeno smanjenje.

3.15. Bruto tehničke rezerve

Formiranje tehničkih rezervi je propisano Zakonom o osiguranju, njegovim podzakonskim aktima i internim pravilnicima.

Osiguravajuće društvo je u obavezi za sve poslove osiguranja koje obavlja formira odgovarajuće tehničke rezerve koje su namijenjene pokriću budućih obaveza iz osiguranja i eventualnih gubitaka zbog rizika, koji proizilaze iz poslova osiguranja, koje obavlja.

U skladu sa Zakonom o osiguranju, Društvo koje obavlja poslove neživotnih osiguranja dužno je da formira sljedeće vrste tehničkih rezervi:

- rezerve za prenosne premije;
- rezerve za rezervisane štete;
- rezerve za izravnanje rizika za osiguranje kredita;
- rezerve za neistekle rizike;
- rezerve za bonuse i popuste;

Detaljnija pravila i minimalne standarde za obračun tehničkih rezervi, propisuje Agencija za nadzor osiguranja.

U skladu sa Zakonom o osiguranju i propisima Agencije za nadzor osiguranja su u osiguravajućem društvu sastavljeni pravilnici za formiranje tehničkih rezervi.

Računovodstveno iskazivanje tehničkih rezervi raščlanjeno je po vrstama rezervi.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.16. Tehničke rezerve za rezervisane štete****3.16.1. Rezervisanja za prijavljene, a neriješene štete**

Rezerve za nastale, prijavljene a neriješene štete se obračunavaju za sve štete koje su prijavljene Društvu, a koje nijesu riješene do kraja obračunskog perioda, i to pojedinačnom procjenom za svaku štetu.

Izuzetno, za nastale prijavljene a neriješene štete u redovnom postupku (koje nijesu u sporu) za koje je utvrđen pravni osnov ali nijesu pribavljeni potrebni dokumenti na osnovu kojih bi se s većom preciznošću mogli obračunati rezervisani iznosi, rezerviše se, i to po svakoj šteti, iznos najmanje u visini prosječnog iznosa šteta riješenih u tekućoj godini za vrstu osiguranja kojoj ta šteta pripada. Iznos rezervisanih šteta ponovno se procjenjuje na kraju svakog obračunskog perioda. Rezervisane nastale prijavljene a neriješene štete u osiguranju od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila (AO) koje se isplaćuju u obliku rente, obračunavaju se u kapitalizovanim iznosima (sadašnja vrijednost budućih rentnih isplata).

3.16.2. Rezervisanja za nastale, a neprijavljene štete

Rezerve za nastale neprijavljene štete obračunavaju se primjenom onih aktuarskih metoda, koje po mišljenju ovlaštenog aktuara daju realnu procjenu rezervisanih šteta za pojedine vrste osiguranja. Rezervacije za nastale neprijavljene štete mogu se obračunavati primjenom pojedinačne metode ili kombinacijom više metoda, u skladu sa važećim pravilnikom koji je propisan od strane regulatornog organa.

3.16.3. Troškovi po osnovu šteta koje su rezervisane na dan procjene

Troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta sastavni su dio bruto rezervisanih šteta, a odnose se na direktne i indirektne troškove vezane za rješavanje i isplatu šteta.

Direktni troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta su troškovi koji se mogu direktno locirati na pojedinu štetu (npr. kamate, sudski troškovi i takse u sporovima i sl.). Indirektni troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta su troškovi koji nijesu locirani na pojedinu štetu a nastali su u procesu rješavanja i isplate šteta (npr. plate, administrativni troškovi i sl.) Za raspodjelu indirektnih troškova kao „ključ” koristi se udio -riješenih šteta pojedinačnih vrsta osiguranja u ukupno -riješenim štetama tog izvještajnog perioda.

Za obračun bruto rezervisanih šteta po vrstama osiguranja, ukupni iznosi rezervisanih nastalih prijavljenih a neriješenih šteta i nastalih neprijavljenih šteta koriguju se koeficijentom rezervacije troškova vezanih za rješavanje i isplatu šteta rt.

$r_t = 1 + T_t/S_{ut}$, pri čemu je

- r_t = koeficijent rezervacije troškova vezanih za rješavanje i isplatu štete, T_t = troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta S_{ut} = ukupan iznos riješenih šteta, odnosno naknade osiguranja na kraju obračunskog perioda (uključujući rentne štete).

Bruto rezervisane štete na datum procjene obračunavaju se kao proizvod koeficijenta r_t i iznosa rezervisanih šteta na taj datum.

3.17. Rezerve za izravnjanje rizika

Društvo ukoliko obavlja poslove osiguranja kredita, dužno je da formira rezerve za izravnjanje rizika za tu vrstu osiguranja. Rezerve za izravnjanje rizika obrazuju se na osnovu standardnog odstupanja godišnjih mjerodavnih tehničkih rezultata od prosječnog mjerodavnog tehničkog rezultata u posmatranom periodu, po vrsti osiguranja (u daljem tekstu: standardno odstupanje).

Osnovicu za obračunavanje rezervi za izravnjanje rizika čine tehnička premija u samopridržaju ostvarena u tekućoj godini i standardno odstupanje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.18. Rezerve za neistekle rizike**

Rezerve za neistekle rizike obrazuju se za pokriće obaveza iz osiguranja po ugovorima o osiguranju iz tekućeg perioda koje nastaju u narednom periodu, odnosno za pokriće očekivanog iznosa šteta i troškova u narednom periodu ako taj očekivani iznos prelazi iznos rezervi za prenosne premije. Rezerve za neistekle rizike izračunavaju se prema sljedećem obrascu:

$$URR = \max (\text{očekivane štete} + \text{očekivani troškovi} + \text{DAC} - \text{prenosna premija}, 0).$$

3.19. Doprinos Garantnom fondu

Visina redovnog doprinosa Garantnom fondu za 2023 . godinu, po odluci objavljenoj u Sl.listu CG, br. 146/22 od 28.12.2022. godine koju je donio Savjet Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore, iznosi 3,617% od ukupne fakturisane premije u 2022. godini za obavezno osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja, osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima i osiguranje vlasnika odnosno korisnika plovniha objekata od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima. Izdvajanje za osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima iznosi 0,362% od bruto fakturisane premije u 2022. godini.

3.20. Fer (pravična) vrijednost

Poslovna politika Društva je da objelodani informacije o fer vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se fer vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta.

Rukovodstvo Društva vrši procjenu rizika i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Društva, iznosi u ovim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je, u datim okolnostima, najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

3.21. Zakupi*Društvo kao zakupac*

Društvo procjenjuje da li neki sporazum predstavlja ugovor o zakupu ili sadrži elemente zakupa na početku ugovora. Društvo priznaje imovinu sa pravom korišćenja i odgovarajuću obavezu za zakup za svaki aranžman u kojim se javlja kao zakupac, osim za kratkoročne zakupe (definisani kao zakupi sa rokom od 12 mjeseci ili manje) i zakupima kod kojih je imovina sa pravom zakupa mala (kao što su tablet računari, lični računari ili sitni predmeti kancelarijskog namještaja i telefoni). Za ove zakupe, Društvo evidentira plaćanja zakupa kao trošak perioda na linearnoj osnovi tokom trajanja perioda zakupa, osim ako druga sistemska osnova ne daje reprezentativniji vremenski obrazac u kojem se troše ekonomske koristi.

Obaveza za zakup se inicijalno mjeri po sadašnjoj vrijednosti zakupnina koje nijesu plaćene na dan početka, diskontovane korišćenjem stope podrazumijevane u ugovoru o zakupu. Ukoliko se ova stopa ne može lako utvrditi, zakupac koristi svoju inkrementalnu stopu zaduživanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2023. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.21. Zakupi (nastavak)

Društvo kao zakupac (nastavak)

Plaćanja zakupa koja se uključuju u odmjerenje obaveze za lizing uključuju:

- Fiksne zakupnine (uključujući u suštini fiksna plaćanja), umanjene za sve podsticaje za zakup;
- Varijabilne zakupnine koje zavise od indeksa ili stope, inicijalno odmjerena korišćenjem indeksa ili stope na dan počinjanja zakupa;
- Iznos koji se očekuje da će biti plaćen po garancijama ostatka vrijednosti;
- Izvršne cijene opcija kupovine, ako zakupac razumno očekuje da će izvršiti ove opcije
- Plaćanja kazni za raskid zakupa, ukoliko rok trajanja zakupa reflektuje izvršenje opcije da se raskine zakup.

Obaveza za zakup se prikazuje u okviru dugoročnih i kratkoročnih obaveza u bilansu stanja.

Obaveze za lizing se naknadno odmjeravaju na način da se njihova knjigovodstvena vrijednost povećava da bi reflektovala kamatu na obavezu za lizing (korišćenjem metode efektivne kamatne stope) i umanjuje da reflektuje plaćanja zakupnina.

Društvo ponovno odmjerava obavezu po osnovu zakupa i evidentira korekciju na odnosnu imovinu sa pravom korišćenja u slučajevima kad:

- se promijeni rok trajanja zakupa ili se dogodi značajni događaj ili promjena u okolnostima koje rezultiraju u procjeni izvršenja opcije za kupovinu, u kojem slučaju je obaveza ponovno mjeri diskontovanjem promijenjenih zakupnina korišćenjem izmijenjene kamatne stope
- se plaćanja zakupnina promijene zbog promjena u indeksu ili stopi ili promjena u očekivanim plaćanjima po osnovu garancije ostatka vrijednosti, u kojim slučajevima se obaveza za lizing ponovno odjerala diskontovanjem promijenjenih plaćanja korišćenjem nepromijenjenih diskontnih stopa (osim ukoliko plaćanja lizinga nijesu promijenjena zbog promjene u varijabilnim kamatnim stopama, u kojem slučaju se koristi promijenjena diskontna stopa).
- se modifikuje ugovor i ta modifikacija se ne vodi kao zasebni zakup, u kojem slučaju se obaveza za zakup ponovno odmjerava na osnovu roka trajanja zakupa modifikovanog zakupa, diskontovanjem promijenjenih plaćanja korišćenjem promijenjene diskontne stope na datum kad je izvršena modifikacija

Imovina sa pravom korišćenja uključuje inicijalno odmjerenje odnosne obaveze za zakup, plaćanja zakupnina prije početka zakupa ili plaćanja na dan zakupa, umanjena za bilo kakve podsticaje za zakup i bilo kakve direktne troškove. Naknadno se imovina sa pravom korišćenja odmjerava po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i obezvredjenje.

U slučajevima kad Društvo ima obavezu da snosi troškove za rastavljanje i uklanjanje zakupljene imovine, vraćanja mjesta na kojem se nalazi imovina ili vraćanja dotične imovine u stanje potrebno uslovima zakupa, Društvo priznaje rezervisanje u skladu sa MRS 37. U mjeri u kojoj se troškovi odnose na imovinu s pravom korišćenja, troškovi su uključeni u odnosnu imovinu sa pravom korišćenja, osim ukoliko su ti troškovi nastali za proizvodnju zaliha.

Imovina s pravom korišćenja se amortizuje kroz period trajanja zakupa i korisnog vijeka imovine s pravom korišćenja, zavisno od toga koji je kraći. Ukoliko se na kraju zakupa prenosi vlasništvo nad imovinom pod zakupom ili vrijednost imovine s pravom korišćenja reflektuje činjenicu da Društvo očekuje da će izvršiti opciju za kupovinu, odnosna imovina sa pravom korišćenja se amortizuje kroz period korisnog vijeka te imovine. Amortizacija počinje datumom početka zakupa.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.21. Zakupi (nastavak)***Društvo kao zakupac (nastavak)*

U skladu sa Pravilnikom o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 028/02 od 13.06.2002, "Službeni list Crne Gore", br. 130/21 od 16.12.2021) u slučaju stalnih sredstava koja su uzeta u zakup sa pravom korišćenja dužim od godinu dana, a koja se, shodno propisima o računovodstvu kod primaoca lizinga priznaju kao sredstvo, rashod po osnovu amortizacije priznaje se u iznosu računovodstvene amortizacije.

Imovina s pravom korišćenja se prikazuje u okviru nekretnine, postrojenja i oprema.

Društvo primjenjuje MRS 36 da odredi da li je imovina s pravom korišćenja obezvrijeđena i evidentira troškove obezvrijeđenja u skladu sa računovodstvenim politikama opisanim u dijelu za računovodstvene politike za „Nekretnine, postrojenja i opremu“.

Varijabilni zakupi koji ne zavise od indeksa ili stope ne uključuju se u odmjeravanje obaveze za lizing i imovine s pravom korišćenja. Ova plaćanja se priznaju kao trošak u periodu u kojem se događaj ili uslov koji pokreće te isplate dogodi i uključuje se u ostale troškove u bilansu uspjeha.

Kao praktičnu olakšicu, MSFI 16 dozvoljava zakupcu da ne odvaja komponente ugovora koji se ne odnose na zakup i da umjesto toga računovodstveno obuhvata komponente koje se odnose na zakup i komponente koje se ne odnose na zakup kao jedinstveni aranžman. Društvo nije koristilo ovu praktičnu olakšicu. Za zakupe koji sadrže komponente koje se odnose na zakup i jednu ili više dodatnih komponenata koje se odnose na zakup ili koje se ne odnose na zakup, Društvo alocira plaćanja u ugovoru na te komponente na bazi relativnih samostalnih cijena komponenti.

Društvo kao zakupodavac

Društvo zaključuje ugovore o najmu kao zakupodavac u pogledu nekih svojih investicionih nekretnina.

Zakupi u kojima se Društvo javlja kao zakupodavac se klasifikuju kao finansijski ili operativni. U slučajevima kad se na zakupca po osnovu ugovora o zakupu prenose svi rizici i benefiti od vlasništva, ugovor se klasifikuje kao finansijski zakup. Svi ostali zakupi se klasifikuju kao operativni zakupi.

Prihod od zakupa iz operativnog zakupa priznaje se linearno tokom trajanja odgovarajućeg zakupa. Početni direktni troškovi nastali u pregovorima i uređivanju operativnog zakupa dodaju se knjigovodstvenoj vrijednosti sredstava datih u zakup i priznaju se linearno, tokom trajanja zakupa.

Potraživanja od zakupaca po finansijskim zakupima se priznaju kao potraživanja u visini neto ulaganja Društva u zakupnine. Prihodi od finansijskog zakupa raspoređuju se u obračunske periode tako da odražavaju konstantnu periodičnu stopu prinosa na neto ulaganja Društva u pogledu zakupa.

U slučajevima kad lizing sadrži komponente vezane za zakup i komponente koje nijesu vezane za zakup, Društvo evidentira naknade po ugovoru svakoj komponenti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Svjesni činjenice da upravljanje rizicima ima ključnu ulogu u postizanju poslovnih ciljeva Društva, trudimo se da kontinuirano unapređujemo sistem upravljanja rizicima u Društvu i promoviramo kulturu upravljanja rizicima. Sistem upravljanja rizicima u našem Društvu organizovan je u skladu sa poslovnim aktivnostima Društva, tj. prilagođen je obimu i veličini Društva, kao i rizicima kojima je Društvo izloženo.

AD Sava osiguranje Podgorica nastoji da svoje poslovanje obavlja u skladu sa principima Opšte strategije upravljanja rizicima za period 2023-2027, kao i principima Strategije upravljanja rizicima i Politike upravljanja rizicima.

Odjeljenje za upravljanje rizicima koordinira i uz podršku ostalih zaposlenih razvija proces upravljanja rizicima. U pomenutom odjeljenju, tokom godine sprovedene su sledeće aktivnosti:

- Ažuriranje Kataloga rizika sa stanjem na 30.06. i 31.12.2023.,
- Ažuriranje i vođenje baze neželjenih događaja,
- Ažuriranje baze indikatora rizika,
- Izveštavanje o rizicima (Godišnji izveštaj o upravljanju rizicima, Polugodišnji izveštaj o upravljanju rizicima, kvartalni upitnici o rizicima, isl),
- Praćenje usklađenosti poslovanja Društva sa Opštom strategijom upravljanja rizicima za period 2023-2027,
- Priprema i ažuriranje internih akata,
- Edukacija i unapređenje znanja iz oblasti upravljanja rizicima (ERM radionica u organizaciji Grupe).

Pored navedenog, u cilju praćenja rizika tokom godine, pripremaju se i dostavljaju Izvršnom direktoru i Odboru direktora razni periodični izveštaji. Takođe, radi efikasnijeg funkcionisanja sistema upravljanja rizicima, Društvo je propisalo i uspostavilo sistem internih kontrola i podjelu dužnosti. Treba napomenuti i to da je Interna revizija u okviru izvršenih revizija i ostalih aktivnosti tokom 2023. godine vršila uvid i ocjenu efikasnosti upravljanja rizicima i sistemom internih kontrola.

Društvo je, tokom 2023. godine, poslovalo u skladu sa ciljevima definisanim Risk Strategijom Grupacije. Ovaj zaključak je donešen na osnovu podataka koji govore u prilog tome da je Društvo imalo dobre pokazatelje o:

- Kapitalu Društva;
- Profitabilnosti Društva;
- Finansijskim rizicima;
- Likvidnosti Društva;
- Operativnim rizicima;
- Strateškim rizicima;

U protekloj godini, Društvo je sve rizike držalo pod kontrolom uprkos otežavajućim okolnostima poput neizvesne globalne geopolitičke situacije, čiji su se negativni efekti prelivali i na našu zemlju.

U protekloj godini nije bilo drugih značajnih posledica nastalih usled internih promjena u Društvu, implementiranih mjera za postupanje sa rizicima ili promjena u poslovnoj politici. U skladu sa domaćom zakonskom regulativom, Društvo je održavalo propisanu adekvatnost kapitala i time svoje rizike u poslovanju u svakom trenutku držalo pod kontrolom. Društvo je u protekloj godini usvojilo i ažuriralo niz politika, pravilnika, procedura i ostalih internih akata, a sve u cilju efikasnijeg upravljanja rizicima.

Takođe, upravljanje rizicima je integrisano u proces planiranja, tj. Finansijski i Strateški plan Društva pripremljeni su u skladu sa zadatim ciljevima definisanim Risk strategijom Grupacije.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2023. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

KATEGORIJE RIZIKA

Identifikovani rizici kojima je Društvo izloženo u svom poslovanju evidentirani su u katalogu rizika, a svrstani su u sledeće kategorije:

Operativni rizik je rizik gubitaka zbog neadekvatnih ili pogrešnih internih poslovnih procesa odnosno događaja prouzrokovanih greškama zaposlenih, greškama sistema ili nastupanja nepovoljnih spoljnih događaja. Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik internih i eksternih prevara, rizik zaposlenih i zaštite na radu, rizik povezan sa klijentima, proizvodima i poslovnom praksom, rizik oštećenja materijalne imovine, rizik prekida rada i pada sistema, rizik upravljanja procesima, rizik usklađenosti sa zakonima i propisima. U Društvu se vodi računa da se operativni rizici svedu na minimum. U tom smislu, nastoji se da se blagovremeno donose i ažuriraju procedure i uputstva za rad, unaprijedi sistem internih kontrola i nadzora nad zaposlenima.

Posebna pažnja posvećuje se usavršavanju zaposlenih i unapređenju koordinacije između sektora i službi. Takođe, kontinuirano se prate izmene računovodstvenih politika i zakonske regulative, kao i usklađenost internih akata sa važećim zakonskim propisima.

Strateški rizik je rizik gubitka odnosno neočekivanog pada vrijednosti Društva usled negativnih efekata odluka menadžmenta, promjena u poslovnom i pravnom okruženju i razvoju tržišta. Strateški rizici su svrstani u unutrašnje (rizik strateškog planiranja, rizik reputacije, rizik projekta, rizik lošeg upravljanja troškovima, rizik neadekvatne IT podrške, rizik strateškog investiranja, rizici Grupacije) i spoljašnje (uticaj tržišnih i ekonomskih uticaja na poslovanje, politički rizik, rizik demografskih i socijalnih promjena i rizik osiguranja, regulatorni rizik, rizik konkurencije, rizik gubitka ključnih partnera).

Društvo svakodnevno preduzima aktivnosti u cilju minimiziranja strateških rizika: učešće u pripremama izmjena zakonske regulative, komunikacija sa regulatornim organima, kontinuirano praćenje i analiza dešavanja na tržištu osiguranja, izrada raznih analiza isl.

Rizik likvidnosti je rizik nemogućnosti ispunjavanja tekućih ili kratkoročnih obaveza ili ispunjavanja istih pod nepovoljnim uslovima. Rizik likvidnosti se prije može definisati kao rizik koji proizilazi iz kratkoročnog cash flow-a, nego kao rizik koji proizilazi iz dugoročne neuravnoteženosti imovine i obaveza. Drugim riječima, rizik likvidnosti označava opasnost da za održavanje poslovnih aktivnosti Društva ne postoje dovoljna likvidna sredstva. Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik pada kreditnog rejtinga, rizik nedostupnosti i nelikvidnosti tržišta kapitala, rizik neočekivanih finansijskih obaveza i rizik neplaćanja obaveza.

Društvo je likvidno i tokom godine je zadovoljavalo zakonske zahtjeve za pravovremenim plaćanjem šteta i drugih obaveza. U Sektoru za finansije i računovodstvo dnevno se prate prilivi i odlivi finansijskih sredstava i rade se dnevne, nedjeljne i mjesečne analize. Na nivou Društva nedjeljno se održavaju sastanci Komiteta za praćenje likvidnosti (ALCO).

Tržišni rizik je rizik koji nastaje usled fluktuacija vrijednosti imovine, obaveza i parametara koji utiču na tržišne cijene (uključujući rizik od neočekivanog pada tržišne vrijednosti portfolija usled pogoršanja kreditne sposobnosti druge strane). Ovaj rizik uključuje sledeće podvrste rizika: rizik kamatne stope, rizik vlasničkih hartija od vrijednosti, rizik imovine, kreditni rizik, valutni rizik, rizik koncentracije i rizik inflacije.

U skladu sa zakonskom regulativom, Društvo slobodna sredstva deponuje i ulaže, ali u isto vrijeme vodi računa o održavanju likvidnosti i blagovremenoj isplati šteta i drugih obaveza Društva. Ulaganje sredstava finansijskog portfolija Društva obezbijeđeno je ugovorenim kamatnim stopama, po osnovu čega Društvo ostvaruje značajne finansijske prihode. Zato se redovno analiziraju promjene novčanih tokova, kamatnih stopa, a prate se i kretanja kreditnog rejtinga banaka, cijena nekretnina itd.

Društvo je posebno izloženo cjenovnom riziku, kroz uticaj promjena cijena hartija od vrijednosti sa kojima Društvo raspolaže u svom portfelju. I u 2023. godini, kao i ranijih godina, dominantno učešće u portfelju Društva imale su državne obveznice (mada je došlo do smanjenja njihovog učešća u korist depozita).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

KATEGORIJE RIZIKA (nastavak)

Rizik druge ugovorne strane je rizik gubitka zbog nemogućnosti druge strane da na vrijeme i u cjelosti ispuni svoje obaveze. Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik nemogućnosti naplate potraživanja, rizik nemogućnosti naplate potraživanja iz poslova osiguranja, rizik neispunjenja obaveza iz poslova reosiguranja. Upravljanje ovim rizikom vrši se kroz uspostavljanje postupaka kontrole naplate potraživanja i praćenja njihovog dospelja. Odjeljenje za naplatu potraživanja intenzivno radi na naplati zastarjelih potraživanja. Za potraživanja za koja se procijeni da ih nije moguće naplatiti ili nisu naplaćena u razumnim rokovima u Društvu se vrši ispravka vrijednosti.

Rizik osiguranja je rizik povezan sa preuzimanjem rizika u osiguranje i rešavanjem šteta, kao i rizik koji proizilazi iz neizvjesnosti u pogledu nastanka obaveza, njihovog iznosa i vremena nastanka (neočekivani gubici koji nastaju usled neadekvatnih ponuda osiguranja i neadekvatnog formiranja rezervacija). Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik premija, rizik rezervi, rizik otkaza osiguranja, rizik katastrofe, rizik troškova.

U cilju upravljanja rizicima osiguranja, u Društvu se sprovode različite aktivnosti. Društvo organizuje redovne obuke, kako za nove, tako i za postojeće prodavače, kako bi se postigao zadovoljavajući nivo obučenosti i poznavanja prodajnih vještina, a sve sa ciljem podizanja kvaliteta prodaje osiguranja i ostvarivanja planiranih ciljeva. Takođe, konstantno se radi na unaprjeđenju postojećih i usvajanju novih procedura i uputstava u cilju optimizacije poslovanja.

U cilju eliminacije navedenih rizika, u Društvu se prate kretanja na tržištu osiguranja, analiziraju trendovi, a od značaja je i razmjena iskustva i preporuke na nivou Grupacije.

Od posebnog značaja je da Društvo pravilno utvrdi visinu samoprdržaja, odnosno maksimalni iznos obaveza koje može da preuzme na sebe, a da pri tome ne ugrozi svoju likvidnost. Maksimalni samoprdržaj na nivou Društva za 2023. godinu obračunat je u skladu sa Odlukom o kritrijumima, načinu utvrđivanja i tabeli maksimalnog samoprdržaja i ukupnom iznosu samoprdržaja. Maksimalni iznosi samoprdržaja po vrstama osiguranja i ukupno utvrđeni, u skladu su sa aktuarskim načelima i strukom osiguranja, imajući u vidu strukturu i razvijenost portfelja, izloženost riziku, garantni kapital i tehničke rezerve, iskustvo iz prethodnog perioda i druge mjerodavne faktore. Saosiguranje i reosiguranje viškova rizika iznad maksimalnog samoprdržaja Društvo vrši pod uslovima i na način predviđen Pravilnikom o uslovima i načinu saosiguranja i reosiguranja. Društvo prihvata obaveze po jednom osiguranom riziku, a preko tog iznosa višak rizika prenosi u reosiguranje. Za viškove rizika koji nisu bili obuhvaćeni postojećim ugovorima ili su prevazilazili kapacitete automatskog imovinskog ugovora o reosiguranju obezbijeđeno je pokriće putem fakultativnog reosiguranja.

Katalog rizika Društva, tokom protekle godine, ažuriran je dva puta, pri čemu najnoviji katalog rizika odlikava stanje na dan 31.12.2023. i sadrži 112 identifikovanih rizika (72 rizika pripada grupi operativnih rizika, 20 grupi strateških rizika, 9 grupi rizika neživotnog osiguranja, 5 grupi tržišnih rizika, dok po 3 identifikovana rizika pripadaju grupi rizika likvidnosti i druge ugovorne strane). Tokom 2023. godine, identifikovano je četrnaest novih rizika, dok su tri ranije identifikovana rizika deaktivirana (jer nisu više aktuelni). Među novoidentifikovanim rizicima, Društvo je u katalog uvrstilo rizike koji se odnose na održivi razvoj i klimatske promjene, što znači da će ih redovno procjenjivati, pratiti, njima upravljati, kao i o njima izvještavati, kao što to čini i sa ostalim rizicima.

4.1. Prepoznati rizici u upravljanju imovinom, kapitalom i obavezama (finansijski rizici)

4.1.1. Rizik promene kamatnih stopa

Budući da Društvo ima značajnu kamatonosnu imovinu, prihodi Društva i novčani tokovi u velikoj mjeri su zavisni od promjene tržišnih kamatnih stopa. Društvo je izloženo riziku promjena u budućim gotovinskim tokovima koji proističe iz promjena kamatnih stopa na tržištu.

Društvo prati ovu izloženost periodičnim pregledima stanja svoje imovine i obaveza. Procjene gotovinskih tokova kao i uticaj promjena kamatnih stopa koje se odnose na portfelj ulaganja i tehničke rezerve, redovno se prate i procjenjuju. Cilj ovih strategija je ograničiti neto promjene u vrijednosti imovine i obaveza koje proizilaze iz promjene kamatnih stopa.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2023. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.1. Prepoznati rizici u upravljanju imovinom, kapitalom i obavezama (finansijski rizici) (nastavak)

4.1.1. Rizik promene kamatnih stopa (nastavak)

Izloženost riziku kamatnih stopa na dan 31. decembra 2023. godine prikazana je u narednim tabelama:

U EUR

Pozicija	Promenljiva kamatna stopa	Fiksna kamatna stopa	Nekamatonosno	Ukupno
Dugoročni depoziti kod banaka	0		0	0
Dugoročna finansijska sredstva do dospjeća		4.533.187		
Dugoročni finansijski plasmani	0	4.533.187	0	4.533.187
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	0	17.636.093	0	17.636.093
Finansijska sredstva koja se iskazuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	0		0	0
Kratkoročni depoziti kod banaka	0	1.507.296	0	1.507.296
Finansijski plasmani	0	19.143.389	0	19.143.389
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	1.427.071		0	1.427.071
Ostala aktivna vremenska razgraničenja	0	0	1.376.899	1.376.899
Potraživanja	0	0	4.885.202	4.885.202
Tehničke rezerve koje padaju na teret saosiguravača, reosiguravača i retrocesionara	0	0	2.169.354	2.169.354
Potraživanja za više plaćen porez na dobit	0	0		0
<i>Ukupno finansijska sredstva</i>	1.427.071	23.676.576	8.431.455	33.535.102
Dugoročne obaveze	0	0	202.085	202.085
Kratkoročne obaveze		0	1.550.053	1.550.053
Odložene poreske obaveze	0	0	92.080	92.080
Druga pasivna vremenska razgraničenja	0	0	1.167.443	1.167.443
Bruto tehničke rezerve	0	0	22.416.349	22.416.349
<i>Ukupno finansijske obaveze</i>	0	0	25.428.010	25.428.010
NETO KAMATNA NEUSKLAĐENOST	1.427.071	23.676.576	-16.996.555	8.107.092

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2023. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.1. Prepoznati rizici u upravljanju imovinom, kapitalom i obavezama (finansijski rizici) (nastavak)

4.1.1. Rizik promene kamatnih stopa (nastavak)

Izloženost riziku kamatnih stopa na dan 31. decembra 2022. godine prikazana je u narednim tabelama

U EUR

Pozicija	Promenljiva kamatna stopa	Fiksna kamatna stopa	Nekamatonosno	Ukupno
Dugoročni depoziti kod banaka	0		0	0
Dugoročna finansijska sredstva do dospjeća		2.926.300		
Dugoročni finansijski plasmani	0	2.926.300	0	2.926.300
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	0	11.115.723	0	11.115.723
Finansijska sredstva koja se iskazuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	0		0	0
Kratkoročni depoziti kod banaka	0	4.317.308	0	4.317.308
Finansijski plasmani	0	15.433.031	0	15.433.031
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	451.012	0	0	451.012
Ostala aktivna vremenska razgraničenja	0	0	964.124	964.124
Potraživanja	0	0	3.753.578	3.753.578
Tehničke rezerve koje padaju na teret saosiguravača, reosiguravača i retrocesionara	0	0	2.495.037	2.495.037
Potraživanja za više plaćen porez na dobit	0	0		0
Ukupno finansijska sredstva	451.012	18.359.331	7.212.739	26.023.082
Dugoročne obaveze	0	0	293.671	293.671
Kratkoročne obaveze		0	1.346.841	1.346.841
Odložene poreske obaveze	0	0	70.403	70.403
Druga pasivna vremenska razgraničenja	0	0	875.718	875.718
Bruto tehničke rezerve	0	0	20.728.125	20.728.125
Ukupno finansijske obaveze	0	0	23.314.758	23.314.758
NETO KAMATNA NEUSKLAĐENOST	451.012	18.359.331	-16.102.019	2.708.324

4.1.2. Rizik likvidnosti

Najveći dio plasmana odnosi se na državne hartije od vrijednosti, jedan dio u ino državne zapise i hartije od vrijednosti sa dobrim rejtingom (AAA) i manji dio na depozite u bankama. Saglasno zajedničkoj politici procjene rizika ulaganja sa Grupom, Društvo je klasifikovalo sve banke sa kojima ima poslovnu saradnju u dvije kategorije rizika „B“ i „D“. U kategoriji „B“ – maksimalno investiciono ulaganje za određeni broj banaka iznosi 10% od visine ukupnog investicionog portfolija Društva, dok ulaganje za jednu banku iznosi maksimalno 5%. Za preostale poslovne banke koje su po konačnom bonitetu razvrstane u „D“ kategoriju – dozvoljeno je ulaganje samo uz poslovni interes, sa limitom ulaganja do EUR 1.000.000, stim da se pojedinačna izloženost ka jednoj banci iz ovog razreda procjenjuje u skladu sa poslovnim interesom Društva i rizicima ulaganja. Shodno ovoj procjeni, Društvo se rukovodi prilikom plasiranja sredstava kod banaka u Crnoj Gori. Visina kamatnih stopa na tržištu u Crnoj Gori je niska i u zavisnosti od banke kreće se za ročnost deponovanja do 12 mjeseci u rasponu od 0,1% do 1,8%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.1. Prepoznati rizici u upravljanju imovinom, kapitalom i obavezama (finansijski rizici) (nastavak)

4.1.2. Rizik likvidnosti (nastavak)

Posledice ovog rizika mogu se ogledati u ugrožavanju likvidnosti Društva i neizvršavanju planskih ciljeva. Prevazilaženje istih se može realizovati kroz stalno praćenje finansijskih kretanja na tržištu kapitala, diverzifikaciji plasmana i drugim aktivnostima.

Sljedeća tabela prikazuje strukturu finansijskih sredstava i obaveza po preostalom dospeću na dan 31.12.2023. godine:
U EUR

Pozicija	do 1 godine	od 1 do 5 godina	preko 5 godina	Bez dospeća	Ukupno
Dugoročni depoziti kod banaka	0		0	0	0
Finansijska sredstva do dospelja		3.362.714	1.170.473		4.533.188
Dugoročni finansijski plasmani	0	3.362.714	1.170.473	0	4.533.188
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	2.209.702	10.541.988	351.215	0	13.102.905
Finansijska sredstva koja se iskazuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	0	0	0		0
Kratkoročni depoziti kod banaka	1.507.296	0	0	0	1.507.296
Finansijski plasmani	3.716.998	10.541.988	351.215	0	14.610.201
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	1.427.071	0	0	0	1.427.071
Ostala aktivna vremenska razgraničenja	1.376.899	0	0	0	1.376.899
Potraživanja	4.885.202	0	0	0	4.885.202
Tehničke rezerve koje padaju na teret saosiguravača, reosiguravača i retrocesionara		0	0	0	0
Potraživanja za više plaćen porez na dobit		0	0	0	0
Ukupno finansijska sredstva	11.406.170	13.904.702	1.521.689	0	26.832.561
Dugoročne obaveze	0	202.085	0	0	202.085
Kratkoročne obaveze	1.550.053	0	0	0	1.550.053
Odložene poreske obaveze		92.080	0	0	92.080
Druga pasivna vremenska razgraničenja		1.167.443	0	0	1.167.443
Bruto tehničke rezerve	13.411.763	5.327.672	367.6914	0	22.416.349
Ukupno finansijske obaveze	14.961.816	6.789.280	3.676.914	0	25.428.010
KUMULATIVNA NETO NEUSKLAĐENOST	-3.555.646	7.115.422	-2.155.225	0	1.404.551

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.1. Prepoznati rizici u upravljanju imovinom, kapitalom i obavezama (finansijski rizici) (nastavak)

4.1.2. Rizik likvidnosti (nastavak)

Sljedeća tabela prikazuje strukturu finansijskih sredstava i obaveza po preostalom dospeću na dan 31.12.2022. godine:

U EUR					
Pozicija	do 1 godine	od 1 do 5 godina	preko 5 godina	Bez dospeća	Ukupno
Dugoročni depoziti kod banaka	0	2.926.300	0	0	2.926.300
Finansijska sredstva do dospijee		2.926.300			2.926.300
Dugoročni finansijski plasmani	0	0	0	0	0
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju		11.115.723		0	11.115.723
Finansijska sredstva koja se iskazuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	0	0	0		0
Kratkoročni depoziti kod banaka	4.317.308	0	0	0	4.317.308
Finansijski plasmani	4.317.308	11.115.723	0	0	15.433.031
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	451.012	0	0	0	451.012
Ostala aktivna vremenska razgraničenja	964.124	0	0	0	964.124
Potraživanja	3.753.578	0	0	0	3.753.578
Tehničke rezerve koje padaju na teret saosiguravača, reosiguravača i retrocesionara	1.782.300	464.216	248.521	0	2.495.037
Potraživanja za više plaćen porez na dobit		0	0	0	0
Ukupno finansijska sredstva	11.268.322	14.506.239	248.521	0	26.023.081
Dugoročne obaveze	0	293.671	0	0	293.671
Kratkoročne obaveze	1.346.841	0	0	0	1.346.841
Odložene poreske obaveze		70.403	0	0	70.403
Druga pasivna vremenska razgraničenja		875.718	0	0	875.718
Bruto tehničke rezerve	12.732.329	5.037.905	2957891	0	20.728.125
Ukupno finansijske obaveze	14.079.170	6.277.697	2.957.891	0	23.314.758
KUMULATIVNA NETO NEUSKLAĐENOST	-2.810.848	8.228.542	-2.709.370	0	2.708.323

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.1. Prepoznati rizici u upravljanju imovinom, kapitalom i obavezama (finansijski rizici) (nastavak)

5.1.3. Rizik promjene cijena hartija od vrijednosti

U skladu sa poslovnom politikom i smjernicama dobijenim od matičnog društva, primarno ulaganje Društva je u državne obveznice Crne Gore, zatim ino državne zapise i u plasmane kod banaka. Društvo je nastojalo da sredstva ulaže i blagovremeno preusmjerava u profitabilne hartije od vrijednosti, sa što većim rejtingom i kraćim rokom dospijeca, npr. u ino državne zapise. U 2022.godini je došlo do velikog pada vrijednosti državnih obveznica Crne Gore. Društvo je u cilju zaštite investicionog portfolija u maju 2023.godine uz predhodno odrađenu analizu i dobijenu saglasnost matičnog društva, odradilo prodaju državnih obveznica Crne Gore iz AFS grupe (raspoloživih za prodaju) u nominalnom iznosu od EUR 2.700.000 sa rokom dospijeca 2025.godine, a potom kupilo iste ove obveznice u nominalnom iznosu od EUR 3.000.000 sa rokom dospijeca 2029 godine, svrstavši ih u HTM grupu (koje se drže do dospijeca).

Obzirom da je u 2023. godini došlo do stabilizacije pada, kao i povećanja cijena državnih obveznica Crne Gore, gdje imamo najveću izloženost portfolija, procjene menadžmenta su da ovaj rizik ne može imati veliki uticaj na Društvo.

4.1.3. Rizik promene cena hartija od vrednosti

ISIN	Nominala	Vrednovanje na dan 31.12.23	
		TC na 31.12.23	RR na 31.12.23 u U EUR
XS1807201899	6.223.000	98,071	128.621
XS2270576700	8.400.000	87,5	486.614
XS2024602240	400000	87,756	- 6.675
DE000BU0E063	1.100.000	98,325	537
DE000BU0E071	1.150.000	98,098	- 713
Ukupno	17.273.000		608.384

ISIN	Nominala	Vrednovanje na dan 31.12.22	
		TC na 31.12.22	RR na 31.12.22 u U EUR
XS1807201899	7.723.000	91,617	670.658
XS2270576700	4.900.000	78,632	892.102
Ukupno	12.623.000		1.562.760

4.1.4 Kreditni rizik

Kreditni rizik (rizik neispunjenja obaveza druge ugovorne strane) jeste rizik nemogućnosti Društva da u cjelini ili djelimično naplati potraživanja po raznim osnovama, naročito usljed promjene kreditnog položaja izdavaoca hartija od vrijednosti, reosiguravača, odnosno drugih ugovornih strana.

Kreditni rizik naročito obuhvata:

- rizik nemogućnosti naplate investiranih sredstava Društva;
- rizik nemogućnosti naplate prinosa od investiranih sredstava Društva;
- rizik nemogućnosti naplate potraživanja od druge ugovorne strane po osnovu osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesije;
- ostale rizike neispunjenja obaveza druge ugovorne strane koji zavise od prirode, obima i složenosti poslovanja Društva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2023. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.1. Prepoznati rizici u upravljanju imovinom, kapitalom i obavezama (finansijski rizici) (nastavak)

4.1.4 Kreditni rizik (nastavak)

Ovaj rizik je povezan sa rizikom koncentracije tj. on proizlazi iz koncentracije izloženosti drugoj ugovornoj strani, kad je potencijalni gubitak toliko veliki da ugrožava solventnost ili finansijski položaj Društva. Dakle, rizik koncentracije obuhvata rizike koji proizlaze iz nedovoljne disperzije na području investiranja sredstava ili u portfelju osiguranja.

U EUR

Pozicija	2023			2022		
	Bruto vrijednost	Ispravka vrijednosti	Neto vrijednost	Bruto vrijednost	Ispravka vrijednosti	Neto vrijednost
Gotovinski ekvivalenti i gotovina	1.427.071	0	1.427.071	451.012	0	451.012
Depoziti kod banaka	1.507.296	0	1.507.296	4.317.308	0	4.317.308
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	13.102.905	0	13.102.905	1.115.723	0	1.115.723
Finansijska sredstva do dospijeca	4.533.187	0	4.533.187	2.926.300		2.926.300
Finansijska sredstva koja se iskazuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	0	0	0		0	
Finansijski plasmani	19.143.388	0	14.610.201	5.433.031	0	5.433.031
Potraživanja	5.701.970	816.768	4.885.202	4.553.747	800.169	3.753.578
Ukupna aktiva koja podleže kreditnom riziku	26.272.429	816.768	20.922.474	10.437.790	800.169	9.637.621

Potraživanja za premiju prema kategoriji dospeća na dan 31. decembra 2023. godine:

U EUR

Potraživanja za premiju prema kategoriji dospeća	Nedospela	Do 3 meseca	Do 6 meseci	Do 9 meseci	Preko 9 mjeseci	UKUPNO
Bruto iznos	1.118.557	385.736	137.116	67.020	306.758	2.015.187
Ispravljeni iznos		39.764	48.980	46.915	306.758	442.417
Neto iznos	1.118.557	345.972	88.136	20.106	0	1.572.770

Potraživanja za premiju prema kategoriji dospeća na dan 31. decembra 2022. godine:

U EUR

Potraživanja za premiju prema kategoriji dospeća	Nedospela	Do 3 meseca	Do 6 meseci	Do 9 meseci	Preko 9 mjeseci	UKUPNO
Bruto iznos	889.329	534.430	103.451	29.195	304.798	1.861.204
Ispravljeni iznos		54.312	37.136	21.531	304.798	417.777
Neto iznos	889.329	480.118	66.315	7.664	0	1.443.427

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.1. Prepoznati rizici u upravljanju imovinom, kapitalom i obavezama (finansijski rizici) (nastavak)

4.1.6. Fer vrednost finansijske imovine i obaveza (nastavak)

U sledećim tabelama prikazana je knjigovodstvena i fer vrednost finansijskih instrumenata koja se vode po fer vrednosti:

Na dan 31.12.2023. godine

Opis	U EUR	
	Knjigovodstvena vrednost	Fer vrednost
Dužničke HoV koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	13.102.905	12.951.184
Dužničke HoV po fer vrednosti kroz bilans uspeha	0	0
Ukupno	13.102.905	12.951.184

U sledećim tabelama data je knjigovodstvena i fer vrednost ostalih finansijskih sredstava i obaveza:

Na dan 31.12.2023. godine

Opis	U EUR	
	Knjigovodstvena vrednost	Fer vrednost
Kratkoročni depoziti kod banaka	1.507.297	1.500.000
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	1.427.071	1.426.166
Ukupno	2.934.368	2.926.166
Opis	U EUR	
	Knjigovodstvena vrednost	Fer vrednost
Dugoročne obaveze	202.085	202.085
Kratkoročne obaveze	1.550.053	1.550.053
Ukupno	1.752.138	1.752.138

Na dan 31.12.2022. godine

Opis	U EUR	
	Knjigovodstvena vrednost	Fer vrednost
Kratkoročni depoziti kod banaka	4.317.307	4.315.000
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	451.012	451.012
Ukupno	4.768.319	4.766.012
Opis	Ukupno fer vrednost	
	Knjigovodstvena vrednost	
Dugoročne obaveze	293.671	293.671
Kratkoročne obaveze	1.346.841	1.346.841
Ukupno	1.640.512	1.640.512

Gore prikazana tabela ne uključuje fer vrijednosti za potraživanja, rezervisane štete reosiguranja i finansijske obaveze (osim dugoročnih i kratkoročnih obaveza prema dobavljačima, zaposlenima i drugim poslovnim partnerima) za koje rukovodstvo smatra da je knjigovodstvena vrijednost razumna aproksimacija fer vrednosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2023. godine

5. PRIHODI OD PREMIJE OSIGURANJA I SAOSIGURANJA

(U EUR)	31. decembar. 2023.	31. decembar. 2022.
Prihodi od premije osiguranja	20.395.155	17.392.666
Prihodi iz primljenog saosiguranja	275.227	-
Premija reosiguranja i saosiguranja	(2.967.190)	(2.299.082)
Promjena prenosnih premija (napomena 26)	(2.009.006)	(1.826.625)
Promjena prenosnih premija za reosiguravajući i saosiguravajući dio	409.311	454.038
	16.103.497	13.720.997

Ostvareni prihod od premije u 2023.godini u odnosu na 2022.godinu je veći za EUR 3.002.489, ili za 17,26%

U 2023. godini Društvo je ostvarilo rast premije gotovo kod svih vrsta osiguranja, dok je pad zabilježen jedino kod osiguranja robe u prevozu i obaveznog osiguranja plovila (neznatan pad premije zabilježen je i kod osiguranja vazduhoplova).

Najveći rast premije u 2023.godinu u odnosu na 2022.godinu ostvaren je kod osiguranja od autoodgovornosti i to u iznosu od EUR 950.889 ili za 10,6%, kod osiguranja motornih vozila (AK) u iznosu od EUR 873.201 ili 33,10%, kod osiguranja kredita u iznosu od EUR 434.844 ili 308% i kod osiguranja od nezgode u iznosu od EUR 322.076 ili za 25,7%.

U 2023.godini Društvo je ostvarilo premiju saosiguranja na osnovu zaključenog Ugovora o zajedničkom nošenju i raspodjeli rizika sa Lovćen osiguranjem. Predmet saosiguranja se odnosio na osiguranje imovine i odgovornosti Elektroprivrede CG.

Ukupna premija saosiguranja je iznosila EUR 275.227, pri čemu je učešće Društva u skladu sa Ugovorom u ukupnoj premiji osiguranja iznosilo 20%.

Premija reosiguranja bilježi značajan rast u 2023.godinu u odnosu na 2022. godinu, sa EUR 2.299.082 na EUR 2.967.190. Najveća promjena odnosno rast premije reosiguranja desila se kod osiguranja imovine od požara - ugovoreno je osiguranje za jednog klijenta (pravno lice) u iznosu od EUR 189.784, a koje nismo imali u 2022.godini (u pitanju je saosiguranje sa Lovćen osiguranjem kod kojeg je učešće reosiguravača iznosilo 98,46%). Značajan rast premije reosiguranja bilježimo i kod kasko osiguranja gde je takođe izdata jedna velika polisa u iznosu od skoro EUR 147.971 (auto kasko na ugovoreni limit pokrića) gde je premija reosiguranja iznosila EUR 144.200. Veću premiju reosiguranja, u odnosu na 2022. godinu, imamo i kod osiguranja kredita jer smo ovu vrstu osiguranja u 2022. godini počeli da radimo tek krajem godine (decembar).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

5. PRIHODI OD PREMIJE OSIGURANJA I SAOSIGURANJA (nastavak)

Neto prihodi premije osiguranja i saosiguranja po vrstama osiguranja za 2023. godinu su prikazani u sledećem pregledu:

	Prihodi od premije osiguranja	Prihodi od primljenog saosiguranja	Premija reosiguranja i saosiguranja	Promjena prenosnih premija	Promjena prenosnih premija za reosiguravajući i saosiguravajući dio	Ukupno
Osiguranje od posledica nezgode	1.658.957	-	(16.597)	(486.500)	(195)	1.155.665
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	708.740	-	-	(6.528)	-	702.212
Osiguranje motornih vozila	3.511.761	-	(236.578)	(379.256)	13.639	2.909.566
Osiguranje šinskih vozila	87.839	-	(55.675)	(7.272)	3.491	28.383
Osiguranje vazduhoplova	599.745	-	(476.857)	(454)	4.609	127.043
Osiguranje plovniha objekata	51.200	-	(10.404)	(1.016)	122	39.902
Osiguranje robe u prevozu	153.228	-	(88.196)	(22.923)	10.321	52.430
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	890.152	189.784	(618.871)	(79.237)	(13.906)	367.922
Ostala osiguranja imovine	1.106.270	81.336	(541.084)	(68.222)	29.616	607.916
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	9.884.329	-	(216.043)	(416.720)	2.307	9.253.873
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	69.861	-	(55.547)	1.091	(3.124)	12.281
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovniha objekata	54.472	-	(28.748)	6.618	(2.655)	29.687
Osiguranje od opšte odgovornosti	398.670	4.107	(127.545)	(4.255)	(11.036)	259.941
Osiguranje kredita	643.663	-	(425.180)	(498.120)	357.963	78.326
Osiguranje jemstva	11.855	-	-	(2.086)	-	9.769
Osiguranje finansijskih gubitaka	190.561	-	(69.865)	(23.006)	18.159	115.849
Osiguranje troškova pravne zaštite	14	-	-	4	-	18
Osiguranje pomoći na putu	373.838	-	-	(21.124)	-	352.714
UKUPNO	20.395.155	275.227	(2.967.190)	(2.009.006)	409.311	16.103.497

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

5. PRIHODI OD PREMIJE OSIGURANJA I SAOSIGURANJA (nastavak)

Neto prihodi premije osiguranja i saosiguranja po vrstama osiguranja za 2022. godinu su prikazani u sledećem pregledu:

	Prihodi od premije osiguranja	Premija reosiguranja i saosiguranja	Promjena prenosnih premija	Promjena prenosnih premija za reosiguravajući i saosiguravajući dio	Ukupno
Osiguranje od posledica nezgode	1.254.242	(18.543)	(240.264)	2.355	997.790
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	560.043	-	(29.009)	-	531.034
Osiguranje motornih vozila	2.638.560	(63.329)	(269.348)	565	2.306.448
Osiguranje šinskih vozila	68.068	(50.459)	(6.093)	4.126	15.642
Osiguranje vazduhoplova	600.636	(468.496)	(281.394)	219.487	70.233
Osiguranje plovniha objekata	48.025	(8.967)	(6.482)	762	33.338
Osiguranje robe u prevozu	177.981	(77.048)	(17.491)	5.098	88.540
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	902.136	(393.954)	(162.258)	22.133	368.057
Ostala osiguranja imovine	1.033.800	(584.977)	(116.768)	54.998	387.053
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	8.933.440	(224.703)	(414.554)	1.911	8.296.094
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	72.406	(62.388)	(33.921)	29.228	5.325
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovniha objekata	67.202	(33.556)	(4.725)	(255)	28.666
Osiguranje od opšte odgovornosti	384.996	(155.934)	(22.980)	12.531	218.613
Osiguranje kredita	208.819	(111.851)	(174.069)	88.868	11.767
Osiguranje jemstva	5.905	-	(3.113)	-	2.792
Osiguranje finansijskih gubitaka	141.860	(44.877)	(19.805)	12.231	89.409
Osiguranje troškova pravne zaštite	24	-	3	-	27
Osiguranje pomoći na putu	294.523	-	(24.354)	-	270.169
UKUPNO	17.392.666	(2.299.082)	(1.826.625)	454.038	13.720.997

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2023. godine

6. NETO PRIHODI OD OSTALIH USLUGA

(U EUR)	31.decembar 2023.	31. decembar 2022.
Prihodi od zelenih kartona	339.860	279.880
Prihodi od uslužne obrade predmeta – šteta	87.764	72.570
Prihodi od uslužne obrade predmeta – šteta povezana pravna lica	10.011	6.779
Prihodi od naplate obezvrjeđenih potraživanja (napomena 20)	140.746	188.231
Prihodi od ukinutih rezervisanja		-
Prihodi od direktno otpisanih potraživanja	940	41
Prihodi od drugih usluga	21.921	41.923
Revalorizacioni poslovni rashodi	929	
Ostali prihodi		754
Prihodi od nepovezanih uplata za koresp.steta		303
Stornirani ostali rashodi	6.360	18.704
	608.531	609.185

7. RASHODI NAKNADA ŠTETA

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Bruto likvidirane štete	9.620.106	6.758.236
Troškovi vezani za likvidaciju šteta	631.618	655.964
Prihodi od regresa	(455.420)	(299.159)
Udio saosiguranja u likvidiranim štetama	-	-
Udio reosiguranja u likvidiranim štetama	(2.435.344)	(480.628)
Promjena rezervisanja za nastale prijavljene štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio	734.993	(757.486)
Promjena bruto rezervisanja:		
- za nastale prijavljene štete (napomena 26)	(494.225)	739.761
- za nastale neprijavljene štete (napomena 26)	176.375	(112.934)
- za troškove likvidacije šteta (napomena 26)	(160.034)	100.563
	(7.618.069)	6.604.317

Bruto riješene štete Društva porasle su za EUR 2.700.000 u odnosu na prethodnu godinu, a kao posljedica većeg broja riješenih odštetnih zahtjeva, ali i rešavanja dvije velike štete u iznosima od EUR 1.100.000 (ostala osiguranja imovine) i EUR 1.000.000 (osiguranje finansijskih gubitaka). Pomenute dvije štete bile su reosigurane, pa je ujedno ostvaren i rast šteta iz reosiguranja sa EUR 480.628 na EUR 2.435.344 čime se ublažio rast riješenih šteta.

Razlog ostvarenja većeg prihoda od zelenih kartona u 2023.godini u odnosu na 2022.godinu za EUR 59.980 EUR ili 21,43%, je zbog prodaje većeg broja zelenih kartona. Naime, u 2023.godini je prodato više 2.995 zelenih kartona u odnosu na 2022.godinu.

U skladu sa Odlukom Udruženja NBOCG cijena zelenog kartona je povećana na EUR 20 od 01.decembra 2010.godine, od kad je ostala nepromijenjena.

Do povećanja iznosa prihoda od regresa u 2023.godini je došlo zbog obrađenog većeg broja regresnih predmeta, a ostvarena je i veća ažurnost u naplati njihovih potraživanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2023. godine
7. RASHODI NAKNADA ŠTETA (nastavak)

Rashodi naknada šteta po vrstama osiguranja za 2023. godinu su prikazani u sledećem pregledu:

Vrsta osiguranja	Bruto likvidirane štete	Troškovi vezani za likvidaciju šteta	Prihodi od regresa	Udio reosiguranja u likvidiranim štetama	Promjena rezervisanja za nastale štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio	Promjena bruto rezervisanja			UKUPNO - NETO ŠTETE
						-za nastale prijavljene štete	-za nastale neprijavljene štete	-za troškove likvidacije šteta	
Osiguranje od posledica nezgode	506.119	39.333				(4.870)	36.985	(15.535)	562.032
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	302.238	31.338				516	57.835	5.439	397.366
Osiguranje motornih vozila	1.765.064	152.052	(112.407)	(29.212)	(4.504)	(49.483)	169.636	19.652	1.910.798
Osiguranje šinskih vozila		94							94
Osiguranje vazduhoplova		974			20.000	(20.000)			974
Osiguranje plovniha objekata		104					(45)		59
Osiguranje robe u prevozu	17.723	1.160		(11.816)	1.135	(1.703)	17	9.250	15.766
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	159.965	18.354		(44.148)	(27.046)	43.973	(72.595)	(5.016)	73.487
Ostala osiguranja imovine	1.631.412	17.013	(922)	(1.391.142)	755.253	(728.201)	(16.117)	(44.479)	222.817
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	4.085.628	334.737	(342.091)	(47.923)	(9.882)	256.959	(21.282)	(131.888)	4.124.258
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova		150							150
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovniha objekata		295							295
Osiguranje od opšte odgovornosti	1.375	2.167			37	7.390	662	(1.104)	10.527
Osiguranje kredita	22.207	392		(11.103)			1.110	20	12.626
Osiguranje jemstva		153							53
Osiguranje finansijskih gubitaka	1.002.809	387		(900.000)		1.694	10.450	814	116.154
Osiguranje troškova pravne zaštite	-								-
Osiguranje pomoći na putu	125.566	33.015				(500)	9.719	2.813	170.613
	9.620.106	631.618	(455.420)	(2.435.344)	734.993	(494.225)	176.375	(160.034)	7.618.069

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2023. godine
7. RASHODI NAKNADA ŠTETA (nastavak)

Rashodi naknada šteta po vrstama osiguranja za 2022. godinu su prikazani u sledećem pregledu:

Vrsta osiguranja	Bruto likvidirane štete	Troškovi vezani za likvidaciju šteta	Prihodi od regresa	Udio reosiguranja u likvidiranim štetama	Promjena rezervisanja za nastale štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio	Promjena bruto rezervisanja			UKUPNO - NETO ŠTETE
						-za nastale prijavljene štete	-za nastale neprijavljene štete	-za troškove likvidacije šteta	
Osiguranje od posledica nezgode	425.069	60.954	-	-	-	(25.704)	(24.062)	(14.626)	421.631
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	192.148	24.309	-	-	-	(17)	(2.551)	(669)	213.220
Osiguranje motornih vozila	1.906.682	124.498	(68.533)	(174.223)	-	153.286	(831)	3.406	1.944.285
Osiguranje šinskih vozila	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje vazduhoplova	-	-	-	-	-	-	-	(8)	(8)
Osiguranje plovnih objekata	450	-	-	-	-	-	45	-	495
Osiguranje robe u prevozu	44.141	311	-	(38.972)	324.630	(399.640)	(8.555)	(11.425)	(89.510)
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	234.783	29.499	(691)	(164.794)	44.240	(14.460)	29.004	5.496	163.077
Ostala osiguranja imovine	250.880	15.623	(899)	(20.953)	(1.131.653)	1.179.952	(5.106)	78.777	366.621
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	3.622.166	376.660	(228.822)	(81.686)	5.335	(162.759)	(89.903)	34.730	3.475.721
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	-	20	-	-	-	-	-	-	20
Osiguranje od opšte odgovornosti	5.669	6.516	-	-	(37)	8.089	(13.268)	3.883	10.852
Osiguranje kredita	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje jemstva	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje finansijskih gubitaka	-	17	-	-	-	-	-	-	17
Osiguranje troškova pravne zaštite	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje pomoći na putu	76.249	17.556	(214)	-	-	1.015	2.292	998	97.896
	<u>6.758.237</u>	<u>655.963</u>	<u>(299.159)</u>	<u>(480.628)</u>	<u>(757.485)</u>	<u>739.762</u>	<u>(112.935)</u>	<u>100.562</u>	<u>6.604.317</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2023. godine

8. PROMJENE OSTALIH NETO TEHNIČKIH REZERVISANJA

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Promjene drugih tehničkih rezervisanja	(64.241)	(109.803)
Promjena bruto rezervisanja za bonuse i popuste	(92.862)	
	(157.103)	(109.803)

Promjene drugih tehničkih rezervisanja odnose na promene na rezervama za neistekle rizike. Na dan 31. decembra 2023. godine Društvo je obračunalo rezerve za neistekle rizike. Rezerve za neistekle rizike obrazuju se za pokriće obaveza iz osiguranja po ugovorima o osiguranju iz tekućeg perioda koje nastaju u narednom periodu, odnosno za pokriće očekivanog iznosa šteta i troškova u narednom periodu ako taj očekivani iznos prelazi iznos rezervi za prenosne premije.

9. OSTALI TROŠKOVI, DOPRINOSI I REZERVISANJA

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Troškovi preventive	360.845	267.995
Vatrogasni doprinos	27.179	28.481
Troškovi Garantnog fonda	326.689	321.365
Troškovi nadzornog organa	172.187	142.623
	886.900	760.464
Troškovi obezvređenja (napomena 20):		
Troškovi obezvređenja premije osiguranja	161.558	127.534
Troškovi obezvređenja regresnih potraživanja	10.256	2.071
Troškovi ispravke ostalih potraživanja	6.703	11.078
Ostali rashodi	2.049	2.426
	180.566	143.109
Ostala rezervisanja	122.676	14.060
	1.190.142	917.633

U skladu sa Pravilnikom o preventivi, Društvo kvartalno izdaje iz bruto fakturisane premije osiguranja preventivu. Stope doprinosa za preventivu iz premije osiguranja utvrđuju se po vrstama osiguranja u skladu sa Pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka, shodno dobijenom mišljenju od ovlašćenog aktuara. Ovako izdvojena preventiva može biti povratnog ili nepovratnog karaktera. U 2023. godini imamo veći iznos izdvojene preventive iz premije osiguranja zbog većeg iznosa fakturisane premije osiguranja, koja je u cjelosti odlukama Društva teretila bilans uspjeha.

Doprinos Garantnom fondu za 2023. godinu, je obračunat po odluci donijetoj od strane Savjeta Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore, primjenom procenta od 3,617% na ukupno fakturisane premiju u 2022. godini za obavezno osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja, osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima i osiguranje vlasnika odnosno korisnika plovniha objekata od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima. Izdvajanje za osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima, primijenjen je procenat 0,362% na bruto fakturisane premiju u 2022. godini.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

9. OSTALI TROŠKOVI, DOPRINOSI I REZERVISANJA (nastavak)

Na osnovu Zakona o osiguranju i Odluke o naknadama Agencije za nadzor osiguranja („Sl. list CG“, br. 004/08, 042/12, 017/13 do 049/13, 026/15 i 038/15 i 129/22), godišnja naknada za vršenje nadzora nad poslovanjem koju plaća Društvo iznosi 0,99% godišnje bruto premije.

Društvo je dužno da, do 1. marta svake godine, obavještava Agenciju za nadzor osiguranja o visini bruto premije osiguranja u prethodnoj kalendarskoj godini, koja služi kao osnovica za utvrđivanje godišnje naknade za vršenje nadzora u tekućoj godini. Dok se osnovica ne utvrdi, naknada u tekućoj godini se plaća po iznosima naknade utvrđenim za prethodnu kalendarsku godinu, pri čemu se svaka eventualna doplata ili pretplata uzima u obzir pri plaćanju prve rate utvrđene na osnovu konačnih podataka o visini osnovice

Iznos od EUR 122.676 odnosi se na rezervisanja po osnovu neiskorišćenih dana godišnjih odmora od EUR 60.605, a preostali dio od EUR 61.633 na rezervisanja za jubilarne nagrade i otpremnine. Ovakvo odstupanje iskazanog iznosa za 2023.godinu u odnosu na 2022. godinu, je nastalo iz razloga što Društvo u 2022.godini nije radilo rezervisanje za neiskorišćene dane godišnjih odmora. Dok je na veći iznos rezervisanja za otpremnine jubilarnih nagrada i odlaska u penziju, uticaja imala primjena odredbi kolektivnog ugovora Društva, koji se odnosi na ovaj dio.

10. TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Troškovi sticanja osiguranja	4.420.954	3.634.047
Promjene u razgraničenim troškovima sticanja osiguranja	(407.556)	(201.167)
Amortizacija	95.085	97.283
Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih primanja zaposlenih	843.736	672.821
Porezi i doprinosi na isplaćene zarade	351.074	282.509
Drugi troškovi rada	27.675	22.076
Troškovi rada	1.222.485	977.406
Troškovi materijala za popravku i održavanje, otpis sitnog inventara i dr.	58.307	37.907
Troškovi kancelarijskog materijala	19.994	19.959
Troškovi energije	14.051	12.436
Materijalni troškovi	92.352	70.302
Troškovi konsultantskih usluga (troškovi po ug. o djelu, ug. o autorskom radu, intelektualnih usluga sa dažbinama)	84.141	75.383
Zakupnine	4.216	4.220
Premija osiguranja	-	-
Troškovi reklame, propagande i reprezentacije	122.806	91.651
Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	20.328	14.201
Troškovi drugih usluga	194.888	148.435
Ostali troškovi usluga	440.379	333.890
Drugi troškovi	103.772	121.591
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja	(274.495)	(210.150)
	5.678.977	4.823.202

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

10. TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA (nastavak)

Troškovi sprovođenja osiguranja u 2023. godini iznose EUR 5.678.976, a iznos režijskog dodatka za navedeni period iznosi EUR 5.767.389.

U skladu sa pravilnikom Agencije za nadzor osiguranja, za pokriće troškova sprovođenja osiguranja se koriste i ostali prihodi u iznosu od EUR 1.060.531, tako da Društvo nema probijenost troškova sprovođenja osiguranja za 2023. godinu već višak sredstava koji iznosi EUR 1.148.944, što znači da je pokrivenost 120.23%.

11. NETO FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA SREDSTAVA TEHNIČKIH REZERV

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Prihodi od kamata	634.685	552.862
Prihodi od zakupa	64.173	60.425
Dobici od finansijskih sredstava		
Prihodi od dividendi i drugih udjela u dobitku	425.000	
Drugi prihodi-naplata obezvređenja kredita -napomena 20	7	1.648
Finansijski prihodi - ulaganja koja se finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	1.123.865	614.935

U 2023 godini Društvo je reinvestiralo dio finansijskih ulaganja iz depozita u državne i ino obveznice. Promjena strukture investicionog portfolija u korist obveznica, sa većim stopama prinosa uticala je i na povećanje iznosa ostvarenih prihoda od kamata.

U 2023 godini Društvo je ostvarilo prihode od udjela u dobiti od Sava Car -a i Sava Agent. U skladu sa Odlukom br. 01-408 od 30.03.2023 odobrena je isplata na teret zadržane dobiti Sava Car vlasniku Sava osiguranju u neto iznosu od EUR 170.000 i Sava Agent u neto iznosu od EUR 255.000

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Rashodi od amortizacije investicionih nekretnina (napomena 17)	(21.720)	(22.442)
Obezvređenje vrijednosti datih pozajmica	(10.694)	(8.545)
Drugi finansijski rashodi	(7.806)	(7.184)
Ostali rashodi od ulaganja	(53.229)	(45.308)
Gubici kod finansijskih sredstava i obaveza	(98.696)	
Negativne kursne razlike	(16)	
Finansijski rashodi - ulaganja koja se finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	(192.161)	(83.479)
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi	931.704	531.456

U maju 2023 godine Društvo je uz saglasnost i dobijenim stručnim mišljenjem Poslovnog centra za finansijsko poslovanje i upravljanje finansijskim ulaganjima Save Re odradilo prodaju državnih obveznica klasifikovanih za prodaju, (AFS- dospijeće 2025) nominalne vrijednosti EUR 2.700.000, uz istovremenu kupovinu obveznica Crne Gore 2029 u nominalnom iznosu EUR 3.000.000, koje je klasifikovalo u grupu HTM do dospijeća.

Razlog navedenih transakcija je zaštita investicionog portfolija. Kako je cijena državnih obveznica pala, a time i njihova vrijednost, ukupan iznos investicionog portfoliju se smanjio, čime je smanjen iznos za pokriće bruto tehničkih rezervi.

Procijenjen je efekat prodaje obveznica 2025 na iznos oko EUR 100.000 na računu gubitka, a projektovani prihod od kamata od kupovine obveznica 2029 u HTM do dospijeća iznosio je EUR 177.000 u naredne dvije godine, koliko iznosi i ostatak do dospijeća obveznica.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2023. godine

12. FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA KOJA SE NE FINANSIRAJU IZ SREDSTAVA TEHNIČKIH REZERV

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Dobici od prodaje opreme	19.100	-
Prihodi od zakupa	-	-
Drugi prihodi	754	47.268
	19.854	47.268
Gubici po osnovu rashodovanja opreme	-	(61)
Kamate-neto sadašnja vri.budućih zakupa	(24.128)	(13.136)
Ostali rashodi u grupi	-	(4.584)
	(24.128)	(17.781)
	(4.274)	29.487

13. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobit

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Tekući porez	317.691	303.929
Odloženi porez	21.012	32.006
	338.703	335.935

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit i proizvoda rezultata poslovanja prije oprezivanja i propisane poreske stope

	31.12.2023.	31.12.2022.
Dobit u bilansu uspjeha prije oporezivanja	2.995.167	2.436.170
Poreska stopa 9% do 100.000	9.000	9.000
Poreska stopa 12% od 100.000 do 1.500.000	168.000	168.000
Poreska stopa 15% preko 1.500.000	140.691	140.426
Poreski efekat po osnovu kapitalnih dobitaka	-	-
Poreski efekat rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	23.847	20.757
Oprema do EUR 300	-	2.453
Poreski efekat rashoda koji se nijesu priznali u ranijem period	(15.557)	(15.903)
Efekti udjela u dobiti	(48.000)	
Ostalo	39.710	(20.804)
	317.691	303.929

U skladu sa Zakona o porezu na dobit pravnih lica ("Sl. list CG", br. 146/21 i 028/23) porez na dobit se obračunava primjenom progresive poreske stope poreza na dobit i to:

- a) do 100.000,00 eura 9%;
- b) od 100.000,01 eura do 1.500.000,00 eura: 9.000,00 eura+12% na iznos preko 100.000,01 eura;
- c) preko 1.500.000,01 eura: 177.000,00+15% na iznos preko 1.500.000,01 eura.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

13. POREZ NA DOBIT (nastavak)

c) Odložene poreske obaveze i sredstva

Struktura odloženih poreskih sredstava po osnovu privremenih razlika na nematerijalnim ulaganjima, opremi i investicionim nekretninama su prikazana u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Privremene razlike na nematerijalnim ulaganjima , opremi i investicionim nekretninama	70.403	38.397
Kretanja na privremenim razlikama po osnovu efekata promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju – odložena poreska obaveza	21.677	32.006
Privremene razlike po osnovu efekata promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju –odloženo poresko sredstvo		
	92.080	70.403

Kretanja na odloženim poreskim sredstvima po osnovu privremenih razlika na nematerijalnim ulaganjima , opremi i investicionim nekretninama su prikazana u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Stanje na početku godine	70.403	38.397
Obračunati odloženi porez u toku godine	21.677	32.006
Stanje na kraju godine – odloženi porez	92.080	70.403

Kretanja na privremenim razlikama po osnovu efekata promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju:

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Obaveza		
Stanje na početku godine	181.531	18.723
Obračunati odloženi porez u toku godine	(76.283)	162.808
Stanje na kraju godine – odloženi porez	105.248	181.531

U toku 2023 godine cijene državnih obveznica na međunarodnom bloomberg tržištu bilježe rast . Negativan efekat po osnovu vrednovanja obveznica raspoloživih za prodaju na 31.12.2023 godine iznosi EUR 608.560 i za EUR 954.200 je manji u odnosu na 31.12.2022. godine kada je iznosio EUR 1.562.700.

Rastom cijena državnih obveznica smanjen je negativan efekat na kapital i na vrijednost investicionog portfolija. Takođe, se smanjila i osnovica za izračun odloženog poreskog sredstva u poslovnim knjigama Društva, tako da na 31.12.2023 godine iznosi EUR 105.248.

Društvo je od 1. januara 2019. godine započelo sa primjenom MSFI 16. Od 2021.godine, u skladu sa Pravilnikom o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 028/02 od 13.06.2002, "Službeni list Crne Gore", br. 130/21 od 16.12.2021) u slučaju stalnih sredstava koja su uzeta u zakup sa pravom korišćenja dužim od godinu dana, a koja se, shodno propisima o računovodstvu kod primaoca lizinga priznaju kao sredstvo, rashod po osnovu amortizacije priznaje se u iznosu računovodstvene amortizacije.

Dakle, Društvo prilikom obračuna poreza na dobit kao i za obračun odložene poreske obaveze je uzelo u obzir amortizaciju kako za poreske tako i za računovodstvene svrhe, međutim još uvijek od strane resornog ministarstva nisu odrađena neophodna prilagođavanja u OA obrascu za poresku amortizaciju.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2023. godine

14. ZARADA PO AKCIJI

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Neto dobit	2.565.464	2.100.234
Broj akcija - ponderisani prosjek	19.402	19.402
Zarada po akciji	132,2268	108,2483

Društvo je u decembru 2023. godine, od Montenegroberze AD Podgorica, primilo akt sa zahtjevom za izjašnjenje da se u roku od 30 dana od dana prijema istog izjasni da li namjerava da istupi sa tržišta sa kojima upravlja berza ili da potpiše ugovor o kotaciji na berzi. Akcije Društva do tada su se nalazile na MTP ME tržištu Montenegroberze.

Dana 20.12.2023. godine Odbor direktora Društva donio je odluku o isključenju sa Montenegroberze AD Podgorica. Tako da Društvo od 01.01.2024. godine neće biti kotirano na crnogorskoj berzi.

15. NEMATERIJALNA IMOVINA

Kretanja na nematerijalnim ulaganjima – softverima za 2023. i 2022. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Nabavna vrijednost		
Stanje, 1. Januara	716.495	640.926
Povećanja	104.133	78.140
Donacije	-	(2.572)
Stanje, 31. decembra	820.628	716.494
Ispravka vrijednosti		
Stanje, 1. Januara	560.959	514.476
Amortizacija	53.043	47.733
Donacije	-	(1.250)
Stanje, 31. decembra	614.002	560.959
Sadašnja vrijednost		
Stanje, 31. decembra	206.626	155.535

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

16. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA ZA NEPOSREDNO OBAVLJANJE DJELATNOSTI OSIGURANJA

Kretanja na nekretninama, postrojenjima i opremi za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja za 2023. i 2022. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

Tabela kretanja na OS	Građevinsk i objekti	Neto sadasnja vrijednost buducih zakupa	Oprema	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST				
Stanje, 01. januar 2022. godine	3.049.317	638.168	984.926	4.672.411
Povećanja u toku godine	42.267	186.598	48.950	282.815
Rashod			(30.070)	(30.070)
Donacija			(12.218)	(12.218)
Reklasifikacija – nekretnina za prodaju	(100.000)			(100.000)
Prenos sa investicione opreme na poslovne			14.099	14.099
Stanje, 31. decembra 2022. godine	2.996.584	824.766	1.005.687	4.827.037
Stanje, 01. januar 2023 godine	2.996.584	824.766	1.005.687	4.827.037
Povećanja u toku godine - nabavka	923.972		156.169	1.080.141
Povećanje vrijednosti	23.595	29.011		52.606
Rashod			(18.244)	(18.244)
Donacija			(685)	(685)
Smanjenje- otudjenje		(68.919)		(68.919)
Reklasifikacija - nekretnina za prodaju	100.000			100.000
Prodaja			(53.897)	(53.897)
Stanje, 31. decembra 2023. godine	4.044.151	784.858	1.089.030	5.918.039
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI				
Stanje, 01. januar 2022. godine	174.879	294.821	688.860	1.158.560
Amortizacija u toku godine	39.517	116.586	95.307	251.410
Rashod			(30.021)	(30.021)
Donacija			(8.956)	(8.956)
Reklasifikacija – nekretnina za prodaju	(29.224)			(29.224)
Prenos na investicione nekretnine			14.203	14.203
Stanje, 31. decembra 2022. godine	185.172	411.407	759.393	1.355.972
Stanje, 01. januar 2023. godine	185.172	411.407	759.393	1.355.972
Amortizacija u toku godine	43.713	117.428	86.511	247.652
Rashod			(18.244)	(18.244)
Donacija			(516)	(516)
Smanjenje- otudjenje		(47.177)		(47.177)
Reklasifikacija - nekretnina za prodaju	29.225			29.225
Prodaja			(53.897)	(53.897)
Stanje, 31. decembra 2023 . godine	258.110	481.658	773.247	1.513.015
Sadašnja vrijednost				
31. decembra 2023. godine	3.786.041	303.200	315.783	4.405.024
31. decembra 2022. godine	2.811.412	413.359	246.294	3.471.065

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

16. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA ZA NEPOSREDNO OBAVLJANJE DJELATNOSTI OSIGURANJA (nastavak)

-

U 2023. godini je odrađena analiza tržišne vrijednosti svih nekretnina za obavljanje djelatnosti sa stanjem na dan 31.10.2023.godine, shodno prikupljenim informacijama od dvije agencije za prodaju nekretnina „Globus“ i „Premijer nekretnine“. Sprovedenom provjerom nijesu uočena značajnija odstupanja koja bi ukazivala na potrebu sprovođenja testa umanjenja vrijednosti nekretnina u skladu sa MRS 36.

Na osnovu dobijene potvrde od strane ovih agencija da nije bilo značajnijih promjena u kretanju cijena na tržištu nekretnina do kraja 2023.godine, smatramo da je analiza cijena odrađena na 31.10.2023.godine mjerodavna i za stanje na 31.12.2023.godine, te nije postojalo indicija za obezvrjeđenjem vrijednosti nekretnina.

a) Iznosi priznati u bilansu uspjeha na dan 31.12.2023. godine

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Trosak amortizacije	117.428	116.585
Troškovi koji se odnose na kratkoročne zakupe	24.306	22.815
Ukupni odlivi gotovine za zakupe iznose	141.734	139.400

OBAVEZE ZA LIZING

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Kratkoročne obaveze.....	111.920	130.739
Dugoročne obaveze.....	202.085	293.671
	314.004	424.410

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
<i>Dospijeće obaveza za lizing:</i>		
- do jedne godine	111.920	113.316
- od jedne do dvije godine	111.301	108.575
- od dvije do tri godine	60.379	111.301
- od tri do četiri godine	13.313	60.379
- od četiri do pet godina	17.091	13.313
- preko pet godina	-	17.526
	314.004	424.410

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

17. INVESTICIONE NEKRETNINE

Kretanja na investicionim nekretninama za 2023. i 2022. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

	Investicione nekretnine	Oprema u investicionim nekretninama	Ukupno
Nabavna vrijednost			
Stanje, 01. januar 2022. godine	1.033.878	57.794	1.091.672
Povećanja u toku godine	-	-	-
Reklasifikacija	-	(14.965)	(14.965)
Prodaja	-	865	865
Rashod	-	(2.955)	(2.955)
Donacija	-	(1.638)	(1.638)
Stanje, 31. decembra 2022. godine	1.033.878	39.101	1.072.979
Povećanja u toku godine			-
Donacija		-	-
Reklasifikacija		-	-
Reklasifikacija		-	-
Prodaja		-	-
Rashod		-	-
Stanje, 31. decembra 2023. godine	1.033.878	39.101	1.072.979
Ispravka vrijednosti i obezvređenje			
Stanje, 01. januar 2022. godine	204.172	42.567	246.739
Amortizacija	18.610	3.832	22.442
Reklasifikacija	-	(14.965)	(14.965)
Reklasifikacija		761	761
Donacija		(1.638)	(1.638)
Prodaja	-	-	-
Rashod	-	(2.942)	(2.942)
Stanje, 31. decembra 2022. godine	222.782	27.615	250.397
Amortizacija	18.610	-	18.610
Reklasifikacija		-	-
Reklasifikacija		2.942	2.942
Donacija		-	-
Prodaja		-	-
Rashod		-	-
Stanje, 31. decembra 2023. godine	241.392	30.557	271.948
31. decembra 2023. godine	792.486	8.554	801.030
31. decembra 2022. godine	811.096	11.486	822.582

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2023. godine
17. INVESTICIONE NEKRETNINE (nastavak)

U cilju objelodanjivanja poštene fer vrijednosti investicionih nekretnina, Društvo je na osnovu prikupljenih podataka od strane dvije agencije koje se bave nekretninama, "Globus" i „Premier nekretnine“, sprovedo provjeru knjigovodstvene vrijednosti nekretnina, uporedivši ih sa prodajnim vrijednostima, na istim i sličnim lokacijama. Sprovedenom provjerom nijesu uočena odstupanja, koja bi zahtijevala umanjeње vrijednosti nekretnina.

Prihod koji je Društvo ostvarilo izdavanjem investicionih nekretnina u 2023.godini iznosi EUR 64.173 (2022. godine: EUR 60.425) (napomena 11).

18. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA U GRUPU DRUŠTAVA, PRIDRUŽENA I ZAJEDNIČKI KONTROLISANA DRUŠTVA

	Procenat učešća	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Učešća u kapitalu:			
„Sava Car“ d.o.o. Podgorica	<u>100%</u>	485.000	485.000
„Sava Agent“ d.o.o. Podgorica	<u>100%</u>	10.000	10.000
		495.000	495.000

19. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA KAPITALA I TEHNIČKIH REZERVI

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti (napomena 19.1)	15.426.391	14.042.023
Ostala dugoročna finansijska ulaganja	644	10.657
Učešće u kapitalu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore (napomena 19.3)	50.000	50.000
Ostala dugoročna potraživanja	173.683	200.798
Imovina za prodaju (napomena 19.2)	-	70.776
Dugoročna potraživanja po osnovu osiguravajućih odnosa	127.672	90.350
	15.778.390	14.464.604

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

19. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA KAPITALA I TEHNIČKIH REZERVI (nastavak)

19.1 Obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Obveznice Države Crne Gore	15.426.931	14.042.023
	15.426.391	14.042.023

Državne obveznice Crne Gore i ino obveznice na dan 31. decembra 2023. godine i 2022. godine su prikazane u tabeli:

	Kamatna stopa (%)	Datum dospijeca	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Obveznice koje se drže do dospijeca sa fiksnom kamatnom stopom				
2027	2,88%	16.12.2027.	3.362.715	2.926.300
2029	2,55%	03.10.2029.	1.170.473	
Obveznice raspoložive za prodaju sa fiksnom kamatnom stopom				
2025	3,38%	21.04.2025.	6.248.714	7.256.966
2027	2,88%	16.12.2027.	4.293.274	3.858.757
2029	0,10%	09.07.2029.	351.215	-
			15.426.391	14.042.023

Obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine u iznosu od EUR 15.426.391 (31. decembra 2022. godine: EUR 14.042.023). Tokom 2023. godine nije bilo dospijeca po osnovu obveznica koje je izdalo Ministarstvo finansija Crne Gore, već samo isplatu kupona po osnovu kamata.

Od ukupnog iznosa dugoročnih obveznica EUR 15.426.391, na državne obveznice Crne Gore se odnosi iznos od EUR 15.111.176, dok se preostali dio iznosa od EUR 351.215 odnosi na ino obveznice „Autobahnen- und Schnell- strassen-Finanzierungs“, za koje postoji garancija države Austrije.

19.2. Učešće u kapitalu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore

Učešće u kapitalu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore sa stanjem na dan 31. decembra 2023. i 2022. godine u iznosu EUR 50.000 odnosi se na osnivački kapital udjela u ovom entitetu. Društvo ima obavezu shodno Odluci Skupštine Biroa od 4. decembra 2012. godine da po navedenom osnovu uplaćuje mjesečnu članarinu u iznosu EUR 2.000 za finansiranje rada Biroa.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

20. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
	2.015.187	
Potraživanja po osnovu premija osiguranja		1.861.204
Potraživanja po osnovu zelene karte	14.658	10.691
Minus: Obezvređenje vrijednosti	(442.417)	(417.777)
	1.587.428	1.454.118
Kratkoročna potraživanja za udjele u naknadama šteta	900.004	21.717
Kratkoročna potraživanja za udjele u naknadama šteta - povezana pravna lica (napomena 30)	323.961	136.196
	1.223.965	157.913
Kratkoročna potraživanja iz saosigurnaja i reosiguranja		
Kratkoročna potraživanja iz reosiguranja - povezana pravna lica (napomena 30)	47.533	51.345
Minus: Obezvređenje vrijednosti		
	47.533	51.345
Potraživanja za regresne štete	428.405	514.667
Minus: Obezvređenje vrijednosti	(364.771)	(373.630)
	63.634	141.037
Potraživanja iz finansiranja	1.784.078	1.699.610
Minus: Obezvređenje vrijednosti		
	1.784.078	1.699.610
Druga kratkoročna potraživanja-ino kupci, refundacije, uslužne korespodene štete i ostali domaći kupci	188.144	258.317
Druga kratkoročna potraživanja - povezana pravna lica (napomena 30)	-	-
Minus: Obezvređenje vrijednosti	(9.580)	(8.762)
	178.564	249.555
	4.885.202	3.753.578

Potraživanje od premije osiguranja na kraju 2023.godine iznosi EUR 2.015.187, što je za EUR 153.983 ili 8,27% više posmatrano u odnosu na kraj 2022.godine. Razlog ovakvog odstupanja u iznosu potraživanja je taj što je u 2023.godini došlo do rasta bruto fakturisane premije osiguranja za EUR 3.277.716 ili za 18,8%, iako je procenat naplate potraživanja bio skoro identičan kao u 2022.godini.

Društvo je u 2023 godini imalo štetu od finansijskih gubitaka u iznosu od EUR 1.000.000 (kradja novca kod Lovćen banke) koja je po ugovoru o reosiguranju 0924 -22-SE uključena u potraživanje za štete iz reosiguranja u iznosu od EUR 900.000 reosiguravača- Wiener Re Beograd.

Ostale likvidirane štete iz reosiguranja su po osnovu ugovora sa matičnom kućom Sava re u iznosu od EUR 323.961.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

20. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (nastavak)

Potraživanja po osnovu premije osiguranja sa stanjem na dan 31. decembra 2023. i 2022. godine su prikazana u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Obavezno osiguranje	201.765	222.313
Auto kasko osiguranje motornih vozila	984.074	724.335
Ostala osiguranja	844.005	914.556
	2.029.844	1.861.204
Minus: Obezbvredjenje vrijednosti	(442.417)	(417.777)
	1.587.427	1.443.427

Potraživanja iz finansiranja sa stanjem na dan 31. decembra 2023. i 2022. godine su prikazana u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Potraživanja po osnovu datih pozajmica odobrenih zastupniku u prodaji osiguranja (napomena 30)	1.784.078	1.699.610
	1.784.078	1.699.610
Potraživanja za kamatu	-	-
Minus: Obezbvredjenje vrijednosti	-	-
	1.784.078	1.699.610

Kretanje na obezbvredjenju vrijednosti kratkoročnih potraživanja prikazano je u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Stanje, na početku godine	800.843	886.364
Obezbvredjenje u toku godine (napomena 9)	178.517	140.683
Naplaćena obezbvredjenja potraživanja iz ranijih godina (napomena 6)	(140.746)	(188.231)
Otpis potraživanja u toku godine	(21.846)	(37.973)
Stanje, na kraju godine	816.768	800.843

Starosna struktura potraživanja po osnovu premija osiguranja sa stanjem na dan 31. decembra 2023. i 2022. godine prikazana je u sljedećem pregledu:

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Nedospjela potraživanja	1.118.557	889.329
Od 1 do 30 dana	266.278	359.895
Od 30 do 60 dana	72.246	84.800
Od 60 do 90 dana	19.279	44.904
Od 90 do 180 dana	90.961	67.242
Od 90 do 270 dana	20.106	7.948
	1.587.427	1.454.118

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

21. KRATKOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
	1.507.296	
Kratkoročni depoziti kod banaka		4.317.308
Obveznice sa dospijećem do 1 godine	2.209.702	-
Druga kratkoročna finansijska ulaganja	14.861	22.087
Ukupno	3.731.859	4.339.395

Druga kratkoročna finansijska ulaganja sa stanjem na 31. decembra 2023. godine sastoje se od pozajmica iz preventive ostalim poslovnim partnerima.

Obveznice sa dospijećem do jedne godine:

(U EUR)	31. decembar 2023.	Dospijeće	Kamatna stopa
BULBILL 06/19/24 GERMAN T-BILL – ISIN DE000BU0E063	491.625	16.06.2024.	3,53%
BUBILL 0 07/17/24 GERMAN T-BILL- ISIN DE000BU0E071	490.490	17.07.2024.	3,68%
BUBILL 0 07/17/24 GERMAN T-BILL- ISIN DE000BU0E071	637.637	17.07.2024.	3,64%
BUBILL 0 06/19/24 GERMAN T-BILL –ISIN DE000BU0E063	589.950	19.06.2024.	3,51%
Ukupno	2.209.702		

Kratkoročni depoziti kod banaka sa stanjem na dan 31. decembra 2023. i 2022. godine su prikazana u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2023.	Dospijeće	Kamata
Erstebank 8500005605	501.274	28.04.2024.	0,50%
Lovcen banka 133596	606.005	16.05.2024.	1,60%
Lovcen banka 135368	400.017	13.03.2024.	1,60%
	1.507.296		

	31. decembar 2022.	Dospijeće	Kamata
Erste banka 8500005605	75.164	31.07.2023.	0,40%
Addiko Bank Podgorica 9003547407	600.808	28.03.2023.	1,65%
Addiko Bank Podgorica 9003741874	340.581	02.11.2023.	2,10%
Erste bank 88000004637	500.373	13.03.2023.	0,25%
Erste bank 88000004670	1.300.315	13.03.2023.	0,15%
Hipotekarna banka 109-722/2	600.066	26.04.2023.	0,80%
Lovćena banka 00-433-0000318.5	400.000	30.06.2023.	1,60%
NLB Dp 2022/386	500.001	23.02.2023.	0,01%
	4.317.308		

U strukturi kratkoročnih depozita nalazi se i depozi kod Addiko Banke-Podgorica u iznosu od EUR 600.905 (sa pripisanom kamatom) koji je oročen do 3 mjeseca sa rokom dospijeća 28.03.2024.godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

22. GOTOVINSKA SREDSTVA

(U EUR)	<u>31. decembar 2023.</u>	<u>31. decembar 2022.</u>
Žiro računi	826.146	450.984
Blagajna	20	28
Depozit (Addiko banka) dospijeće do 3 mjeseca	<u>600.905</u>	<u>-</u>
	<u>1.427.071</u>	<u>451.012</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2023. godine
23. UDIO REOSIGURAVAČA U TEHNIČKIM REZERVAMA

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Udio u prenosnoj premiji, stanje na početku godine	1.114.041	660.003
Promjena udjela reosiguravača u prenosnoj premiji	409.310	454.038
Udio u prenosnoj premiji, stanje na kraju godine	1.523.351	1.114.041
Udio reosiguravača u rezervisanim štetama, stanje na početku godine	1.380.996	623.510
Promjena udjela reosiguravača rezervisanim štetama	(734.993)	757.486
Promjene udjela saosiguravača u rezervisanim štetama		
Ukupni udio reosiguravača u rezervisanim štetama, stanje na kraju godine	646.003	1.380.996
Ukupno udio reosiguravača u tehničkim rezervama	2.169.354	2.495.037

24. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Odloženi troškovi sticanja osiguranja:		
Troškovi provizije	1.272.672	865.116
Ostala aktivna vremenska razgraničenja:		
Unaprijed plaćeni troškovi zakupa	2.046	1.549
Unaprijed plaćeni ostali troškovi	102.181	97.459
	1.376.899	964.124

U strukturi razgraničenih troškova provizija na premiju osiguranja, provizija na osiguranje od posledica nezgode biljezi najveći rast i učestvuje u iznosu od EUR 556.501 ili 43,72% u ukupnim razgraničenim troškovima provizije. Pored razgraničenih troškova provizije od osiguranja nezgode, sljedeći najveći rast razgraničenih troškova provizije je od osiguranja auto odgovornosti, sa učešćem u iznosu od EUR 354.527 ili sa 27,86%.

25. OSNOVNI KAPITAL

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Akcijski kapital-obične akcije	4.033.303	4.033.303
Revalorizacije rezerve	(503.801)	(1.381.229)
Preneseni i neraspoređeni (dobitak)	6.314.048	5.457.583
- Prenesena dobit iz prethodnih godina	3.657.584	3.357.349
- Neraspoređena dobit tekuće poslovne godine	2.656.464	2.100.234
Ukupne rezerve:	9.843.550	8.109.657

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

25. OSNOVNI KAPITAL (nastavak)

Akcije Društva su obične (redovne) akcije koje glase na ime i čine jednu klasu akcija. Društvo ima 19.402 akcija čija nominalna vrijednost jedne akcije iznosi EUR 207,8808. Jedini akcionar Društva je Pozavarovalnica SAVA d.d. Ljubljana iz Slovenije.

Društvo je registrovano za obavljanje poslova svih vrsta neživotnih osiguranja. U skladu sa Članom 21 Zakona o osiguranju („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 078/06, 019/07, „Službeni list Crne Gore”, br. 053/09, 073/10, 040/11, 045/12, 006/13, 055/16 i 146/21), Društvo za osiguranje je dužno da obezbijedi minimalni akcijski kapital koji ne može biti manji od EUR 3.000.000 za sve vrste neživotnih osiguranja. Akcijski kapital Društva sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine iznosi EUR 4.033.303 čime ispunjava minimalno propisane zahtjeve po navedenom osnovu.

Društvo je po odluci Skupštine akcionara broj 02-12084/2023 od 26.04.2023. godine izvršilo isplatu dividende vlasniku Sava Re d.d. u bruto iznosu od EUR 1.800.000, iz ostvarene neto dobiti Društva za 2022. godinu.

Ostatak zadržane dobiti iz prethodne godine na dan 31. decembra 2023. iznosi EUR 3.657.584, dok neraspoređena dobit iz tekuće godine iznosi EUR 2.656.464.

U skladu sa donijetom Odlukom Odbora direktora od 20.12.2023. godine Društvo je isključeno sa Montenegroberze AD Podgorica, tako da od 01.01.2024. godine neće biti kotirano na crnogorskoj berzi.

25.1. Margina solventnosti

Društvo je dužno da izračunava marginu solventnosti u skladu sa Pravilnikom o načinu obračuna margine solventnosti („Sl. list Crne Gore” 14/13) i da u svom poslovanju obezbijedi da margina solventnosti uvijek bude u visini koju je utvrdio regulatorni organ. Cjelokupni obračun margine solventnosti na dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022. godine sastoji se iz obračuna na osnovu premijskog faktora i obračuna na osnovu štetnog faktora, kako je prikazano u pregledu:

(u EUR)	31. decembra 2023.
Margina solventnosti tekuće 2023. godine	3.073.797
Margina solventnosti prethodne 2022. godine	2.674.832
Rezerve za štete u samopridržaju na kraju tekuće 2023. godine	9.063.805
Rezerve za štete u samopridržaju na kraju prethodne 2022. godine	8.806.696
Margina solventnosti za 2023. godinu iznosi	3.073.797

(u EUR)	31. decembra 2022.
Margina solventnosti tekuće 2022. godine	2.674.832
Margina solventnosti prethodne 2021. godine	2.253.513
Rezerve za štete u samopridržaju na kraju tekuće 2022. godine	8.806.696
Rezerve za štete u samopridržaju na kraju prethodne 2021. godine	8.836.791
Margina solventnosti za 2022. godinu iznosi	2.674.832

Visina garantnog kapitala na dan 31. decembra 2023. godine iznosi EUR 7.484.261 i iznad je obračunate margine solventnosti koja iznosi EUR 3.073.797. Za 2023. godinu margina solventnosti je obračunata u skladu sa Pravilnikom o načinu obračunavanja margine solventnosti („Sl. list CG”, br. 014/13).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

25. OSNOVNI KAPITAL (nastavak)

25.2. Adekvatnost kapitala

Obračun adekvatnosti kapitala prikazan je u sljedećem pregledu:

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
OBRAČUN KAPITALA		
I OSNOVNI KAPITAL (1 + 2 + 3 + 4 - 5 - 6 - 7 - 8)	7.484.261	7.235.117
1 Uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranje, izuzev akcijskog kapitala	4.033.303	4.033.303
2 Rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja		
3 Rezerve iz dobiti		
4 Prenesena dobit iz prethodnih godina	3.657.584	3.357.349
5 Otkupljene sopstvene akcije		
6 Nematerijalna imovina	(206.626)	(155.535)
7 Preneseni gubitak i gubitak tekuće godine		
8 Razlika nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete		
II DOPUNSKI KAPITAL		
III GARANTNI KAPITAL (I + II)	7.484.261	7.235.117
IV STAVKE ODBITKA		
V KAPITAL (I + II - IV)	7.484.261	7.235.117

Da bi osiguravajuće društvo imalo adekvatnost kapitala 3 kriterijuma moraju biti zadovoljeno u skladu sa Zakonom o osiguranju:

1. Ukupan kapital mora biti najmanje jednak margini solventnosti;
2. Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti i
3. Garantni kapital mora biti najmanje jednak iznosu akcijskog kapitala propisanog Čl. 21 Zakona o osiguranju

Društvo sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine ispunjava uslove adekvatnosti kapitala iz Čl. 98 i 98a Zakona o osiguranju. Kapital Društva veći je od margine solventnosti, garantni kapital veći je od 1/3 margine solventnosti odnosno garantni kapital veći je od iznosa akcijskog kapitala propisanog čl. 21. Zakona o osiguranju (koji ne može biti manji od EUR 3.000.000 za društva za osiguranje koje obavlja sve zakonom propisane poslove neživotnih osiguranja) što je prikazano u sljedećem pregledu:

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Kapital	7.484.261	7.235.117
Garantni kapital	7.484.261	7.235.117
Margina solventnosti	3.073.797	2.674.832
Minimalni akcijski kapital	3.000.000	3.000.000

U skladu sa prikazanim, Društvo je bilo kapitalno adekvatno na dan 31. decembra 2023. godine, visina kapitala je dovoljna sa aspekta obezbjeđenja sigurnosti i stabilnosti poslovanja Društva u budućem periodu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

26. BRUTO TEHNIČKE REZERVE

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Prenosna premija obaveznog osiguranja od autoodgovornosti	5.028.393	4.611.672
Prenosna premija ostalih osiguranja	7.058.132	5.465.848
	12.086.525	10.077.520
Bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete	2.181.948	2.676.173
Bruto rezervisanja za nastale i neprijavljene štete	6.794.496	6.618.121
Bruto rezervisanja za troškove likvidacije šteta	733.364	893.398
	9.709.808	10.187.692
Bruto druga osiguravajuća tehnička rezrevisanja	620.016	462.913
	22.416.349	20.728.125

Promjene na prenosnim premijama imovinskih osiguranja u toku godine bile su sledeće:

(U EUR)	2023.	2022.
Prenosna premije osiguranja, stanje na dan 1. januara	10.077.520	8.250.895
Promjena u toku godine (napomena 5)	2.009.005	1.826.625
Prenosna premija osiguranja, stanje na dan 31. decembra	12.086.525	10.077.520

Društvo sa stanjem na dan 31. decembar 2023. godine u cjelosti ima pokriće bruto tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive u iznosu od EUR 22.416.349. Sredstva koja se u skladu sa zakonskom regulativom mogu koristiti za pokriće iznose EUR 25.140.257 tako da na kraju 2023. godine Društvo ima investiranih sredstava preko pokrića bruto tehničkih rezervi u iznosu od EUR 2.723.907 ili je na nivou pokrića od 112,15%.

Društvo prihode od prodaje zelenih kartona ne razgraničava kao obračunatu bruto premiju, već ih cjelokupno priznaje u periodu nastanka transakcije.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

26. BRUTO TEHNIČKE REZERVE (nastavak)

Promjene na rezervisanim štetama neživotnog osiguranja u toku godine bile su sljedeće:

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Prijavljene a nelikvidirane štete, stanje na dan 1. januara	2.676.173	1.936.411
Promjena u toku godine (napomena 7)	(494.225)	739.762
Rezervisanja za prijavljene a nelikvidirane štete, stanje na dan 31. decembra	2.181.948	2.676.173
Nastale neprijavljene štete, stanje na dan 1. januara	6.618.121	6.731.056
Promjena u toku godine (napomena 7)	176.375	(112.935)
Rezervisanja za nastale neprijavljene štete, stanje na dan 31. decembra	6.794.496	6.618.121
Troškovi likvidacije šteta, stanje na dan 1. januara	893.398	792.835
Promjena u toku godine (napomena 7)	(161.034)	100.563
Rezervisanja za troškove likvidacije šteta, stanje na dan 31. decembra	732.364	893.398
	9.709.807	10.187.692
	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Bruto druga osiguravajuća tehnička rezervisanja, stanje na dan		
1. januara	462.913	353.110
Promjena u toku godine (napomena 8)	157.103	109.803
Bruto druga osiguravajuća tehnička rezervisanja, stanje na dan 31. decembra	620.016	462.913

Društvo prihode od prodaje zelenih kartona ne razgraničava kao obračunatu bruto premiju, već ih cjelokupno priznaje u periodu nastanka transakcije.

27. OSTALA REZERVISANJA

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Rezervacije za otpremnine i jubilarne nagrade	109.531	48.648
Rezervacije za sudske sporove	612	30.050
	110.143	78.698

Rezervisanje za naknade zaposlenima odnose se na dugoročna rezervisanja po osnovu zakonskih otpremnina za odlazak u penziju i jubilarne nagrade nakon ispunjavanja uslova. Rezervisanja za penzije, jubilarne nagrade i otpremnine u iznosu EUR 109.5318 sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine izvršena su na osnovu sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima po osnovu otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova i jubilarsudski sponih nagrada. U skladu sa čl. 27 Opšteg kolektivnog ugovora obaveza poslodavaca je da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini od 3 minimalne neto zarade.

Kolektivnim ugovorom Društva predviđena je otpremnina prilikom odlaska u penziju u visini od 3 prosječne neto zarade u Društvu ili 3 prosječne neto zarade zaposlenog koje je kod poslodavaca ostvario u prethodnoj kalendarskoj godini, ukoliko je to za zaposlenog povoljnije.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

27. OSTALA REZERVISANJA (nastavak)

Sadašnja vrijednost očekivanih budućih isplata otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova utvrđena je od strane ovlaštenog aktuara sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine u skladu sa pravilima aktuarske matematike. Tehničke osnove korišćene za obračunavanje sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata uključuju primjenu:

- a) fluktuacija zaposlenih 3,66% , u zavisnosti od godina života;
- b) godišnje kamatne stope u intervalu od 0,0000298% do 1% u zavisnosti od godina zaposlenog, a za diskontovanje očekivanih budućih isplata zaposlenima;
- c) stopa rasta otpremnina i nagrada 2,70%

U Društvu je na dan 31.12.2023. godine, rezervisan jedan spor pasivne legitimacije koji nije proistekao iz redovnog poslovanja. U pitanju je radni spor, čije rezervisanje se vrši u skladu sa Procedurom o praćenju i rezervisanju sudskih sporova pasivne legitimacije. Rezervacije se na kraju svakog kvartala preispituju tako da odražavaju trenutnu procjenu, shodno stanju u spisima predmeta. Iznos rezervacije predstavlja iznos koji je procijenjen od strane odgovornog lica ili advokatske kancelarije. Rezervacije po ovom osnovu na dan 31.12.2023. godine iznosile su EUR 612.

28. KRATKOROČNE OBAVEZE

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Obaveze prema dobavljačima	250.952	140.645
Obeveze prema dobavljačima u grupi	71.334	30.090
Obaveze za reosiguranje	19.861	72.538
Obaveze za reosiguranje u grupi	203.369	245.648
Obaveze po osnovu primljenih avansa	130.283	82.429
Obaveze za poreze na premiju osiguranja i požarnu taksu	132.563	124.642
Obaveze po osnovu šteta	762	11.255
Kratkoročne obaveze po osnovu poreza na dobit	317.691	303.929
Ostala rezervisanja za zaposlene	232.966	196.665
Rezervacije za neiskorištene godišnje odmore	60.606	-
Ostale kratkoročne obaveze	17.746	8.261
Kratkoročne obaveze po osnovu zakupa	111.920	130.739
	1.550.053	1.346.841

Obaveze prema dobavljačima iznose EUR 250.952, jer je Društvo za 2023 godinu izvršilo ukalkulisavanje troškova za izvršene a nefakturisane usluge, posebno za varijabilne troškove koji su direktno vezani za rast bruto fakturisane premije.

Odlukom br. 02-39194 od 20.12.2023 godine Društvo je izdvojilo na teret fonda za rezervisanje godišnjih nagrada menadžmentu za izuzetan doprinos u poslovanju tokom godine iznos od EUR 180.000, koji zajedno sa početnim saldom iznosi EUR 232.966.

Društvo priznaje u skladu sa MRS 19 kratkoročne beneficije zaposlenima za neiskorištene godišnje odmore, koji na dan 31.12.2023. godine iznose EUR 60.605

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2023. godine
29. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

(U EUR)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Preventiva	789.195	562.721
Razgraničene provizije reosiguranja	211.238	154.454
Ukalkulisani porez na premiju	135.567	121.187
Ostala PVR	31.443	37.356
	1.167.443	875.718

U 2023.godini imamo ukupno izdvojeni iznos preventive iz premije osiguranja u iznosu od EUR 360.845, što sa prenijetim stanjem iz predhodnih godina čini ukupan fond preventive od EUR 789.195.

U posmatranoj godini je u odnosu na 2022 izdvojeno više preventive u iznosu od EUR 92.850 ili 34,65%, zbog uvećanog iznosa bruto fakturisane premije osiguranja u 2023.godini.

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Pri sastavljanju ovih finansijskih izvještaja, pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili vrši značajan uticaj na finansijske i operative odluke drugog lica. Prilikom razmatranja svih mogućih vrsta odnosa između povezanih pravnih lica, pažnja se usmjerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravnu formu.

Povezana pravna lica mogu ulaziti u transakcije, koje možda nepovezana lica ne bi vršila i transakcije sa povezanim pravnim licima mogu se obavljati pod drugačijim uslovima i u drugačijim iznosima u odnosu na iste transakcije sa nepovezanim pravnim licima.

Priroda odnosa između onih povezanih lica sa kojima je Društvo ušlo u transakcije većeg obima ili sa njima ima značajnija neizmirena salda na dan 31. decembra 2023. godine je prikazana u tabeli niže. Transakcije sa povezanim pravnim licima su izvršene tokom redovnog toka poslovanja ili pod normalnim tržišnim uslovima.

Salda i transakcije sa povezanim pravnim licima Društva na dan i za godinu završenu 31. decembra 2023. godine i 31. decembra 2022. godine su kao što slijedi:

Rashodi	Naziv povezanog lica	2023	2022
Rashodi po osnovu premije reosiguranja	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	2.414.399	1.763.204
Rashodi po osnovu obrade šteta -provizije	Sava osiguranje a.d, Beograd (nezivot)	9.303	9.608
Rashodi po osnovu obrade šteta -provizije	Podružnica Hrvatska d.d, Zagreb	5.610	-
Rashodi po osnovu obrade šteta -provizije	Zavarovalnica Sava Slovenija	400	5.092
Rashodi po osnovu obrade šteta -provizije	Illyria Non life	2.632	-
Rashodi po osnovu šteta	Sava Car d.o.o. Podgorica	-	1.408
Rashodi po osnovu putne asistencije	TBS d.o.o. Slovenija	12.979	7.967
Rashodi po osnovu premije reosiguranja	Zavarovalnica Sava Slovenija	187.493	926
Poslovni rashodi -zakup licenci	Zavarovalnica Sava Slovenija	6.426	6.122
Poslovni rashodi - reklama	Sava Car d.o.o. Podgorica	-	5.000
Ostali poslovni rashodi	Sava Car d.o.o. Podgorica	418	440
Ostali poslovni rashodi - donacije	Sava Car d.o.o. Podgorica	169	4.584
Rashodi preventive	Sava Car d.o.o. Podgorica	60.000	262.953
Trošak provizija	Sava agent d.o.o Podgorica	875.956	787.387
		3.575.785	2.854.690

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Prihodi	Naziv povezanog lica	2023	2022
Prihodi od provizije reosiguranja	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	247.790	184.567
Prihodi od provizije reosiguranja	Zavarovalnica Sava Slovenija	1.440	103
Prihodi od šteta po osnovu reosiguranja	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	476.398	472.611
Prihodi od obrade šteta - provizija	Sava osiguranje a.d. Beograd (nezivot)	4.096	2.149
Prihodi od obrade šteta - provizija	Sava osiguruvanje a.d. Skoplje	1.086	800
Prihodi od obrade šteta - provizija	Podruznica Hrvatska d.d. Zagreb	-	600
Prihodi od obrade šteta - provizija	Zavarovalnica Sava Slovenija	3.829	3.030
Prihodi od obrade šteta - provizija	Illyria- Priština	1.000	200
Prihod od premije	Sava Car d.o.o. Podgorica	4.370	3.326
Prihod od premije	Sava agent d.o.o. Podgorica	738	738
Prihodi od zakupa	Sava Car d.o.o. Podgorica	7.248	7.248
Prihodi od zakupa	Sava agent d.o.o. Podgorica	8.106	8.106
Prihodi od udjela u dobiti - dividenda	Sava Car d.o.o. Podgorica	170.000	-
Prihodi od udjela u dobiti - dividenda	Sava agent d.o.o. Podgorica	255.000	-
		1.181.101	683.477
Potraživanja	Naziv povezanog lica	2023	2023
Potraživanja u štetama iz reosiguranja	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	323.961	136.196
Iznos osiguravajućih tehničkih rezervisanja prenijetih na reosiguravajuća društva po osnovu rezervisanih šteta	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	526.416	249.567
Iznos osiguravajućih tehničkih rezervisanja prenijetih na reosiguravajuća društva po osnovu prenosne premije	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	1.154.325	917.318
Iznos osiguravajućih tehničkih rezervisanja prenijetih na reosiguravajuća društva po osnovu prenosne premije	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	177.892	
Potraživanja za proviziju reosiguranja	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	42.676	51.345
Potraživanja za proviziju reosiguranja	Zavarovalnica Sava dd, Ljubljana	4.857	-
Potraživanja za obrađivačku proviziju	Sava osiguranje a.d, Beograd (nezivot)	-	-
Potraživanja za obrađivačku proviziju	Podruznica Hrvatska d.d, Zagreb	-	-
Avansi dati zastupnicima u osiguranju	Sava agent d.o.o Podgorica	1.784.078	1.699.610
		4.014.205	3.054.036

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Obaveze	Naziv povezanog lica	2023	2022
Obaveze po osnovu premije reosiguranja	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	170.988	245.648
Obaveze iz drugih poslova	Zavarovalnica Sava Slovenija	12.548	-
Obaveza iz poslovanja	Zavarovalnica Sava Slovenija	32.381	6.122
	Sava osiguranje a.d. Beograd		
Obaveze iz poslovanja obrada šteta	(neživot)		
Obaveza iz poslovanja	TBS d.o.o. Slovenija	2.163	2.022
Kratkoročno odloženi troškovi - razgraničene provizije	Pozavarovalnica Sava dd, Ljubljana	26.684	145.474
Kratkoročno odloženi troškovi- razgraničene provizije	Zavarovalnica Sava Slovenija	175.036	
Obaveza po osnovu fakture za refundaciju troškova	Sava osigurivanje a.d. Skoplje	-	1.934
Druge kratkoročne obaveze	Sava agent d.o.o. Podgorica	29.766	19.624
Obaveze iz poslovanja	Sava Car d.d. Podgorica	-	389
Obaveza iz poslovanja	ASP Beograd	26.858	-
		476.424	421.212

Iznos od EUR 1.784.078 sa stanjem na 31. decembra 2023. godine, se odnosi na data sredstva zastupnicima, u skladu sa ugovorom o poslovno tehničkoj saradnji broj 000-2805 od 25. decembra 2013. godine i aneksom ugovora br.000-1712 od 31. jula 2015. godine, sklopljenim između Društva i društva za zastupanje „Sava Agent“ d.o.o. Podgorica. „Sava Agent“ d.o.o. Podgorica vrši mjesečni povraćaj datih sredstava u prethodnom mjesecu, kroz najviše 13 mjesečnih rata. Kao sredstvo obezbjeđenja povraćaja duga Društvu, od strane „Sava Agent“ d.o.o. Podgorica dostavljene su mjenice i mjenična ovlašćenja. Način praćenja, kontrole naplate, kao i obustave plasiranja sredstava krajnjim korisnicima u slučaju kašnjenja, kao i druge aktivnosti na naplati potraživanja su regulisane posebnim procedurama.

Na osnovu Statuta Društva, Opšteg kolektivnog ugovora, kao i Ugovora o pravima, obavezama, ovlašćenjima i zaradi višeg rukovodstva Društva, u 2023. godini ključnom rukovodećem osoblju su obračunata i isplaćena bruto kratkoročna primanja (sa svim pripadajućim porezima i doprinosima) u iznosu EUR 410.172 (2022: EUR 367.413), te po drugom osnovu ovom osoblju nije bilo isplata.

Pri sastavljanju ovih finansijskih izvještaja, pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili vrši značajan uticaj na finansijske i operativne odluke drugog lica. Prilikom razmatranja svih mogućih vrsta odnosa između povezanih pravnih lica, pažnja se usmjerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravnu formu.

Pored navedenog, u skladu sa Odlukom br 02-11152/21 i Ugovorom o pravima, obavezama, odgovornosti i naknadi za rad članu Odbora direktora, obračunata i isplaćena naknada sa svim poreskim obavezama i obavezama za doprinose za izvršene usluge u 2023.godini iznosi EUR 14.165 (u 2022. iznosi EUR 7.650), a odnosi se na kratkoročna primanja.

Shodno članu 35 tačka 3 Zakona o privrednim društvima („Sl. list RCG“ br. 006/02 i „Sl. list CG“ broj -65/20 i 146/21) Odbor direktora Društva je razmotrio Izveštaj o transakcijama sa povezanim licima sa stanjem na dan 31.12.2023. godine i dao Izjavu da Društvo nije pretrpjelo štetu iz poslova i transakcija sa povezanim licima koji su obavljene u 2023. godini.

U Izjavi je navedeno da je Odbor direktora upoznat sa svim pravnim poslovima i transakcijama koje je Društvo imalo sa svojim matičnim društvom Sava Re dd i društvima u kojima matično društvo, ima status matičnog ili zavisnog društva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

31. POTENCIJALNE OBAVEZE I RIZICI POSLOVANJA

a) Oporezivanje

Poreski sistem Crne Gore je u procesu kontinuirane revizije i izmjena. Međutim, još uvijek postoje različita tumačenja poreskih propisa. U različitim okolnostima, poreski organi mogu imati različite pristupe određenim pitanjima i mogu utvrditi dodatne poreske obaveze zajedno sa naknadnim zateznim kamatama i penalima.

b) Polise osiguranja

Društvo posjeduje polise osiguranja imovine, poslovanja i zaposlenih u pogledu rizika koji se mogu osigurati.

c) Sudski sporovi

Društvo sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine, vodi sudske sporove u kojima se javlja kao tužilac i tuženi.

Po procjeni rukovodstva ukupna vrijednost sudskih sporova u kojima je Društvo tužena, a koji nisu proistekli iz redovnog poslovanja iznosi EUR 612. Društvo je sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine izvršilo rezervisanje u iznosu EUR 612 (napomena 27) - za sudski spor za koji postoji vjerovatnoća veća od 50% za uspjeh tužioca/tužilje u sporu.

32. KONAČNE OCJENE MIŠLJENJA OVLAŠĆENOG AKTUARA

Aktuar Društva je gospođa Ljubica Radmilović

Ovlašćeni aktuar je u svom izvještaju za neživotna osiguranja na dan 31. decembra 2023. godine izrazio pozitivno mišljenje.

1. Društvo je u 2023. godini obavljalo poslove osiguranja za koja ima dozvolu i za koja je registrovano.
2. Raspoređivanje fakturisane premije izvršeno je u skladu sa Pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka Društva. Ukupan režijski dodatak u 2023. godini iznosio je EUR 5.767.389 i u ukupno ostvarenoj premiji učestvuje sa 27,90%. Troškovi sprovođenja osiguranja, nakon umanjenja za prihode od provizije reosiguranja, iznose EUR 5.678.976 i za EUR 88.413 su manji od režijskog dodatka, tako da je Društvo imalo pokriće troškova sprovođenja osiguranja u cjelosti, odnosno raspolagalo je izvorima sredstava za uredno pokriće obaveza za isplatu šteta i ugovorenih iznosa po osnovu ugovora o osiguranju.
3. Kapital i garantni kapital Društva na 31.12.2023. godine iznose EUR 7.484.261. Društvo ispunjava uslove kapitalske adekvatnosti propisane Zakonom o osiguranju. Kapital Društva veći je od margine solventnosti koja iznosi EUR 3.073.797. Garantni kapital veći je od 1/3 margine solventnosti. Garantni kapital veći je od iznosa minimalnog akcijskog kapitala za EUR 4.484.261. Visina kapitala je dovoljna sa aspekta obezbjeđenja sigurnosti i stabilnosti poslovanja Društva.
4. U skladu sa Pravilnikom o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje, Društvo na dan 31.12.2023. godine ima 12,15% preko pokrivenost bruto tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive što nominalno iznosi EUR 2.723.908.
5. Društvo je u sprovođenju osiguranja primjenjivalo usvojene uslove i tarife osiguranja. Sve izmjene i dopune postojećih, kao i novi uslovi i tarife osiguranja usvojeni su od strane nadležnog organa Društva uz mišljenje ovlašćenog aktuara.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2023. godine

32. KONAČNE OCJENE MIŠLJENJA OVLAŠĆENOG AKTUARA (nastavak)

6. Društvo je obezbjedilo zadovoljavajući stepen ažurnosti u rješavanju i isplati zahtjeva za naknadu šteta.
7. Obračun prenosnih premija je izvršen u skladu sa Pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja prenosnih premija. Prenosne premije na dan 31.12.2023. godine iznose EUR 12.086.525 i učestvuju u u tehničkoj rezervi sa 53,92%.
8. Rezervisanje za nastale prijavljene, nastale neprijavljene i rentne štete izvršeno je u skladu sa Pravilnikom Društva i važećom regulativom u iznosu od EUR 9.709.808. Učešće ukupnih rezervacija šteta (za nastale prijavljene, nastale neprijavljene i rentne štete, sa uključenim troškovima) u ukupnoj tehničkoj rezervi iznosi 43,32%.
9. Društvo je u skladu sa Pravilnikom o formiranju i obračunavanju tehničkih rezervi za neistekle rizike formiralo rezerve za neistekle rizike u iznosu od EUR 527.153. Na dan 31.12.2023. godine Društvo je formiralo rezerve za bonuse i popuste u iznosu od EUR 92.863 po osnovu ugovora koje karakteriše učešće u dobiti u zavisnosti od ostvarenog tehničkog rezultata i ostvarene premije.
10. Društvo je tokom 2023. godine obezbijedilo visoku likvidnost u izvršavanju svojih obaveza.
11. Društvo je sprovodilo politiku reosiguranja i saosiguranja u skladu sa Zakonom o osiguranju i obezbjedilo je reosiguranje viškova rizika preko visine maksimalnog samoprdržaja, u skladu sa pravilima aktuarske struke. Prilikom određivanja maksimalnih samoprdržaja Društvo je sagledalo svoje finansijske i tehničke kapacitete.
12. Bruto i neto kombinovana kvota na 31.12.2023. godine su manje od 1. Društvo raspolaže sredstvima za uredno pokriće obaveza po osnovu isplate šteta i ugovorenih iznosa po osnovu ugovora o osiguranju. Društvo kontinuirano prati tehničke rezultate po vrstama osiguranja, kvote šteta i kvote troškova u cilju provjere adekvatnosti tarifnih sistema i ključeva za raspodjelu troškova.
13. Društvo je u poslovnoj 2023. godini ostvarilo dobit iz poslovanja koja, nakon oporezivanja, iznosi EUR 2.656.464.

Aktuarske pozicije i druge kategorije na koje ovlašćeni aktuar daje mišljenje su u skladu sa Zakonom, propisima donijetim na osnovu Zakona i drugim propisima kojima se uređuje djelatnost osiguranja. Takođe su u skladu sa aktima Društva, ekonomskim načelima, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, te obezbjeđuju očuvanje vrijednosti imovine i garantuju trajnu stabilnost i solventnost u poslovanju, kao i likvidnost u izvršavanju obaveza Društva.

Na osnovu svega navedenog, u skladu sa odredbama Pravilnika o sadržini mišljenja ovlašćenog aktuara, dajem pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj Društva za poslovnu 2023. godinu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2023. godine

33. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Rukovodstvo Društva smatra da nema značajnih uskladivih događaja nakon datuma sačinjavanja bilansa stanja koji bi uticali na finansijske izvještaje za 2023. godinu.

Vojna dejstva koja se odvijaju u Ukrajini, kao i sankcije usmjerene protiv Ruske Federacije, imaju uticaja na cjelokupnu ekonomiju Evrope i svijeta. Poslovanje Društva nije usmjereno prema Ukrajini, Rusiji i Bjelorusiji. Teško je procijeniti budući uticaj ratnih dešavanja na opštu ekonomsku situaciju, koja možda može zahtijevati revidiranje određenih pretpostavki i procjena Društva.

Krajem 2023. godine donijeto je niz propisa koji mogu imati uticaja na poslovanje Društva i to: izmjene i dopune Zakona o porezu na dobit pravnih lica, Pravilnik o izmjeni Pravilnika o sadržaju prijave za obračun poreza na promet nepokretnosti, Odluka o visini članskog doprinosa za Privrednu komoru CG i dr., u skladu sa koji će se interna akta Društva uskladiti tokom 2024. godine

Ne očekuje se da će izmjena navedenih zakonskih propisa imati značajniji uticaj na poslovanje Društva tokom 2024. godine.

Na dan izdavanja ovih finansijskih izvještaja Društvo osim navedenih neuskladivih događaja, nije identifikovalo druge koji bi zahtijevali dodatno objelodanjivanje.

Podgorica. 28.02.2024. godine

Potpisano u ime akcionarskog društva „Sava osiguranje“ Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih izvještaja

(Vesna Cakić)

Izvršni direktor

(Nebojša Ščekić)